

kort leeven had af-gewacht, hy had sijn land, zyne eer, zyne vryheyd, ende misschijn ook het leeven (want van de ziel en staet my niet toe te oordeelen) niet verlooren. Effen gelijk het gaet met de dochters die haere schaemte op den tuyn hangen, en door een te vroegen yver eerder moeders willen wesen dan de bruyd, ende eenmael lustigh dan voor ahoos eerlijk. Voor een

onbespraekte en langduyrige pangelen sy een haest voor-by-gaende en roekeloofse vreughd; geevende daer door een eeuwige quetzuyr aen haer gemoed niet alleen, maer ook aen haere achtinge, ende sich zelve in het toekomende ontervende van alle minnaers en hoop van echte gemeenschap.

HET TIENDE BOEK

VAN DE

GELDERSCHE
GESCHIEDENISSEN.

Vervattende de daeden van

CATHARINE VAN GELDER,

zuster van Hertogh A D O L F,

Ende van

MAXMILIAEN Hertogh van

O O S T E N R Y K.

I N H O U D.

1. Catharine van Gelder, zuster van Adolf, zoekt ende erlanght troost van den Franssen Koningh.
2. Verbind zich met den Bisschop van Luyc ende Willem van Egmond.
3. Yvert om de verlossingh van haers broeders kinderen, ende verlaet Arnhem, vut vrees van Egmond.
4. Die sich tegens haer ende de Landschap op-stelt. Arge list van den Klevenaer.
5. De Bisschop van Munster vword Pand-heer van Zutveen: daer Catharine en die van Doesburgh eerst tegen zijn.
6. Catharine vverfst. Verbond van Maximiliaen met den Klevenaer. Frederick van Brunswijk Veld-heer van de Geldersse.
7. De Brabanders vvinnen de Grave. Klaghten tegen den Klevenaer. De Brunswijker met Catharine verloofd word krank-sinnigh.
8. De Fransse Koningh troost de Geldersse, ende de Deensse berispt Maxmiliaen.
9. Oorlogh met de Amsterdammers. Leerdam gewonnen. Catharine bedinght den lijf-toght der Stad Gelder. De Geldersse kloppen den vyand.

De

genooten
gen, die
en neep
ne over-
an haer
ten traec-
ere Gel-
kerken
n, ende
lijke ge-
e erber-
nadclij-
tot een
ten klood,
acht noch
in alzo
* Typo-
is 't mel; iust in
ziet wel Symboli-
boudere n
aemer in
aeten op-
ceft zee-
en Strijd-
ghenis:
Idolf, we-
se onder-
an 't gul-
on, sijnes
tegen sijn
trworpen,
em onder-
den, en
er Arnald
neente ne
in gijze-
gh zijnde,
eretrocken.
tu hem en
ge bechte-
den vader,
1473.
en gewa-
wit was
Heerken
erhangen
† wrack,
gestron-
den naem
en, ho-
gebruyk-
den naem
n gebruy-
noyt een
ft zonder
land was,
en is aen-
jns vaders
ad Flan-
5. ita de
talionem
Carcere te
nachinatut
multus fin-
en libranti
7. 23. supra
Tullia aut
calore: hie
8. nec ad-
kort

De Klevenaer wint het Tol huys. 10. De Grave weder gewonnen Catharine geeft den Steden moed, vvaer van eenige den vyand toevallen. Besteck met Walraven Piek. 11. Asperen en Wageningen verloren. 12. De Zutvenaers verrassen Elburgh. De Fransse bevechten de Borgoensse. Leerdam aen de Egmonders geschonken. 13. 14. Voor-slagen van verdragh, ende daer na een stille-zaet tusschen Maxmiliaen en de Geldersse. 15. Ian van Egmond over-ijlt Dort. 16. Bommel verjaecht de maght van Maxmiliaen, die daer na van de Geldersse vword bezwooren. 17. Onrechtvaerdige handel van Vorst Ian van Kleve tegen de Geldersse ende sijne dood, als mede van Marie vrouw van Maximiliaen. 18. Lodewijk van Borbon Bisschop van Luyk ende oom van Karel van Gelder vermoord. Besteck met den Klevenaer. 19. Moedwille der Gentenaers tegen de kinderen van Maxmiliaen, die de Luykenaers verslaet ende wvetten stelt, als mede die van Vtresh. 20. Dood van Lodewijk den elfden ende Willem van Egmond. Yet van Doesburgh. Maxmiliaen wint Amersfoort. 21. Word van de Geldersse op nieuws gehuld. Oproer der Vlamingen tegens hem. 22. Oplloop van den Rbijn by Lobed. Philippe van Gelder trouwt met René van Lotringen. Lumé onthalsd. 23. Maxmiliaen word Rooms Koningh. Alfrid Schimmelpenningh. Verschil met de Amersfoorders. 24. Maxmiliaen verrast ende ontzet daer na Teroane: Crevecœur wint S. Omair. 25. Daer na met list ook Teroane, ende verstrickt de Borgoensse, neemende Karel van Gelder met veele Grooten gevangen. 26. Spookery ende twist in Gelderland over de gilden. Klachten van de Kampenaers. 27. 28. Maxmiliaens dienaers te Bruggen onthoofd, hy zelve vast gezet ende ten laetsten los-gelaeten. Besteck van den Franssen Koningh met Karel van Gelder. 29. 30. De Geldersse over de zwaere ongelden na haer erf-heer Karel verlangende. Worden van den Klevenaer, Keyser, ende Maximiliaen gedreyghd. 31. Verdragh van Maxmiliaen met den Koningh van Frankrijk ende den Vlamingen. 32. Plackaeten over het geld. Raed-slagen om Karel te lossen. Wageningen vveder-spannigh. 33. De Heeren van Wisch moes-koppen in 't Sticht van Vtrecht, vvaer tegens de landschap inspand, als ook tegen de Klevenaers. Tjsselsteyns volk t Vtrechte gericht. 34. Maxmiliaens Stad-houder Adolf van Nassouw kraekeelt met die van Wageningen. Karel van Gelder koemt vvt Frankrijk in sijne landen.

CATHARINE VAN GELDER,
Vooghdesse van haer onmondigen en gevanghen
neve KAREL Hertogh van Gelder.

477. **A**ls *Adolf* na een korte vreughd alzoo
sijn nieuw bewind, ende schier te gelijk
de wereld had verlaeten, is syne eenige
noch ongetrouwde zuster *Catharine*
door de Staeten van Gelder, in gevolgh van syne
wterste begeerte, als *Mombersse* aen 't roer ge-
steld, die voor alle dingen de Burgondische Stad-
houders en beampste af-stelde, ende haer neve
Karel, hoewel die in 't Hof van Burgondien noch
verwaerd wierd, van yeder een liet bezweeren.
Sy schickte mede aen den Koningh van Vrank-
rijk *Lodewijk* den twaelfden, haer verwant den
wel-gebooren en gestrengen *Eduard van Gulich*
Kerspel-vooghd van Belle en Heer te Haeps,
neffens meester *Tileman Slecht* leeraer der Pauze-
lyker rechten en Prooft van Kolen, haere Raeden,
met nederigh verzoek, dat de Koningh hen wilde
gehoor en geloof geeven in 't geen sy van wegen
het Hertoghdom van Gelder ende haers broeders
kinderen hem zouden voor-dienen. Sy deed
insgelijx *Marie van Burgondien* goedighlyken af-
vraegen, om *Karel* en *Philippe* ongemoeiyd we-
derom naer huys te laeten gaen. Dan alzoo
dit verloorene moeyte was, schreef de Koningh
van Vrankrijk aen de Geldersse Staeten dit be-
scheyd te rugge; dat hy haeren Vorst, hoewel

die sich tegens hem had laeten gebruyken, liever
levendigh dan dood zoude sien, dien hy ook te
vooren van syne toe-geneegenheyd en mildig-
heyd door booden meermaels had verzeekert,
ende niet onzachter zoude gehandelt hebben,
danden bastaerd van Burgondien en andere, die
met sijn eygen geld waren vry-gekocht en daeren
boven beschonken. Doch alzoo de dood en
verleedene dingen geen keer en hadden, moest
men voor al nu toe-sien, dat syne doorluchtige
kinderen, die hem zeer na in bloed bestonden,
wt der Vlamingen handen haest moghten ge-
redder worden, ende *Maximiliaen* van den hals
gekeerd, dien hy wel wist t'eenemael beraeden
te zijn om in Gelderland in te booren: waer toe
hy de hulpelyke hand wilde leenen, ende noyt
lijden dat het huys van Gelder onterfd ofte ver-
treeden wierd; zendende tot dien eynde haer toe
syne vertrouwde Raeden *Ian van Lane* Schilt-dra-
ger, met *Lodewijk van Sante* meester der verzoec-
ken in sijn Hof, om alles wt hun mond breeder te
verstaen. Voorts wilde hy de Vlamingen zoo
in-toomen ende de handen zoo vol werx geeven,
dat sy met haere bond-geuooten henlyuden lich-
telyken in rust en ongequeld zouden laeten. In
de Oogst-maend (wanneer de voorrige brief was
gegeeven) quam Hertogh *Maximiliaen* zelf naer
Gent, om aldaer met *Marie van Burgondien* bruy-
loft te houden. Met wat een pracht en gewoel
dit alles in sijn werk zy gegaen, betuygen ons de
Tijdschrijvers. Onder andere Princen hebben
hier mede haere diensten gedaen *Karel* en *Phi-
lippe*, kinderen van onsen *Adolf van Gelder*, beyde
in den rouw gekleed, ende d'een voor *Maximi-
liaen* en d'andere voor *Marie* een was-keers ge-
draegen.

2. De Geldersse ondertusschen om sich nauwer
te vermaetschappen met den Franssen Koningh,
ende des zelfs bloed-vriend *Lodewijk van Bourbon*
Bisshop van Luyk en moederlyken oom van
Karel van Gelder, keurden en zonden dese mannen
wt, te weeten *Oswald* Vry-heer van den Berge en
Bylant, *Herman van Batenburgh* Heer van Steyn,
Willem van Vladorp Erf-vooghd van Ruermond en
Droft van Montfoort, neffens *Eduard van Gulich*
en *Tileman Slecht*. Het verbond was van desen
inhoud: Geen van beyde zoude gedoogen, dat
de een wt des anders landen wierde beoorloghd,
nochte ook in 't byzonder met den vyand han-
delen ofte verzoenen. Wat yeder een den vyand
ontweldighde, zoo het aen de Geldersse toe-
hoorde, zoude het haer wederom volgen; indien
het onder Luyk roerigh was, insgelijx. De ver-
schillen tusschen die van Gelderland en Luyk
zouden gebraght worden aen de vier-schaer bey-
de volken gemeen zijnde, om aldaer vonnis te
ontfangen. De Bisshop flootaen syne zijde buy-
ten, de stoel van de Roomsse kerk en 't Roomse
Rijk: *Catharine* met de Staeten van Gelder, alleen
het Stif Kolen, als wese nde met haer vereenighd;
beloovende daer en boven haer te benaerftigen,
A a dat

„ dat Hertogh *Karel*, zoo heeft hy ſijns vrygheyds
 „ maghtigh wierd, dit verdragh zoude beteykenen;
 „ van gelijken wilde de Biſſchop doen by de Stan-
 „ den van ſijn Stift, als mede, bloeds halven, de
 „ momberſchap aenvaerden van *Karel* en des ſelfs
 „ zufter *Philippe*. Deſen brief hadden, behalven
Lodewijk en *Catharine*, bezegelt *Librecht* Biſſchop
 van Bree en Onder-biſſchop van Luyk; *Willem*
 van der Mark zoon van Arenbergh Heer van Eg-
 germond &c. Van wegen de Ridderſchap van
 Gelderland *Ludolf van den Berge* Heer van Hedel,
Herman van Batenburgh: Wt het Vierdeel van
 Nymegen de Ridderen *Eduard van Gulich*, ende
Vlodorp; wt de Vooghdy van Ruermond *Gijſbert*
 Heer van Bronkhorſt en Borkeloe, ende *Oſwald*
 van den Berge; wt het gebied van Zutveen *Gijſ-
 bert van Wiſch*; wt het Vierdeel van Arnhem *Win-
 nand van Arnhem* Ridder en Heer van Leembeek,
 behalven de volmagtigers der vier Moeder-
 ſteden. Men zeght dat de zorghvuldige *Catba-
 rine* den Koning van Schorland en Hertogh van
 Bourbon inſgelijx door gezanten heeft ondertaft
 en aengezocht, doch geen hulp dan alleen trooſte-
 lijke woorden van de zelve bekoemen. Men
 handelde ook af-ſonderlijken met *Willem van*
Egmond, ſyne zoons, ende den Heer van Kulen-
 „ burgh, dat ſy in Gelderland wel moghten ver-
 „ blijven en hunne dingen verrichten, mids mede
 „ arrebejdende tot de herſtellinge der kinderen
 „ van Hertogh *Adolf*, ende zonder ſich met *Max-
 „ miliaen* tegens de landen van Gelder te verbinden
 „ ofte te kanten, anders dan in den opperſten nood.
 „ De Heer van Yſſelſteyn zoud mede tien iaeren
 „ after een zonder yemands beſpeeringe in-houden
 „ het land en Slot van Bueren, t welk Vorſt *Arnald*
 „ hem had over-gegeeven. Voor t laetſte zoud
 „ men ook goede mannen op-zoeken, om recht en
 „ oordeel te ſpreken over de gifte van den gedach-
 „ ten Hertogh aen *Willem* geſchied, aengaende den
 „ Burght van Haeps, waer aen *Eduard van Gulich*
 „ en *Henrick van Mere* ſich mede meynden gerech-
 „ tighd te welen.

1478.

3. Daer na ſchreef Iuffrouw *Catharine* weder
 ſeer beweeghlijken aen Hertogh *Maximiliaen* en
 de Steden van Gent, Bruggen, Loeven, Bruyſſel,
 Antwerpen, Mechelen en s Hertogen-bos, om
 de los-laetinge van de onſchuldige en onmon-
 dige kinderen van Vorſt *Adolf*, die ſijn bloed en
 leeven tot dienſt van Burgondien had wt-geſtort.
Willem van Egmond, die derhalven te Mechelen
 en elders was geweſd, ontbood de Stede-
 gezanten van Gelderland naer het dorp van Ofs,
 om ſich met hen van ſijn weder-vaeren naerder te
 beſpreken. Op het naeft-volgende iaer gaf
 by aende Ridderſchap op den land-dagh tot
 Nymegen te verſtaen, dat hy met den ſijnen in t
 hert goed Gelders was, ende het bewind van t
 land in t geheel ofte ten deel niet en begeerde,
 dan om ſlechts, als een ander Gelders-man, onder
 de Gelderſſe op ſyne eygene koſten te moegen
 verkeerren. Welke ſyne brieven in t openbaer
 ende in t byweſen des Biſſchops van Luyk aldaer
 zijn op-gelceſen. Geen ander beſcheydengaven
 ſyne zoonen *Frederick van Yſſelſteyn* en *Willem*
 van *Egmond* de ionge aende gezanten des Biſ-
 ſchops. Hier op zijn de Raeds-heeren van Ny-
 megen, Zutveen en Arnhem binnen Arnhem
 vergaderd, verzoekende op de Vorſtinne *Catba-
 rine*, om haere meeninge, belangende den Eg-
 monder en ſyne zoonen, te uyteren. Sy deed
 zulke een voor-ſlagh; dat die van *Egmond*, zoo langh

bet den Standen belieſde, in en buyten de Gelderſſe
 Steden ſich moghten verbouden, hunne goederen on-
 gemoeyd bezitten, zich met *Karel Adolfs* zoon zou-
 den verklaeren, ende des zelfs Sloten ofte Steden met
 raed ofte daed niet helpen ontheemen, noch met *Max-
 miliaen* in-ſpannen. Allo ongelijken en bitterbeeden
 zouden in t vergeetel-boek geſteld worden, ende ſy,
 volgens haer eygene belijdenis, het gemeene beſte ſich
 niet onderwinden. Deſe voor-waerden van den
 gezanten beveftighd, wierden den Heer van Eg-
 mond en ſyne zoonen voor-gehouden in t Kloof-
 ſter van Monickhuysen buyten Arnhem. Dan
 alzo *Egmond*, geen groot genoeg en hier in ſchep-
 pende, vaſt over-bezigh was om die van Arnhem
 en andere Gelderſſe aen ſijn zeel te krijgen, liet
 hem de Vorſtinne aanzeggen, dat ſy noch hem
 noch anderen een voet ſtedes van Gelderland
 wilde te goede laeten. Middeler-wijl is t er bin-
 nen Arnhem een onverwachte op-loop veroor-
 ſaekt door de heymelijke vrienden en mede-
 pleegers van *Egmond*; zoo dat de geene die de
 Vorſtin onder vry-geleyde cerſt daer heen had-
 den geroepen, haer nu rieden om ſich by tijds en
 op de gevoeghlijxte wiſſe wt Arnhem te verpac-
 ken. Nauwlijx was ſy met haer roſ-baer over
 Rhijn, ofte *Egmond* binnen tijdende, ſtelde ſich
 in t bezit van de Stad, ende op alle hoeken en wt-
 weegen van ſyne bezettinge. Doen ter tijd
 wierde Ridder *Winnand van Arnhem* door zom-
 mige van de burgery wtgeiaeghd, ende, behalven
 andere mede-ſtanders van *Catharine*, *Rutger van*
Randwijk; wiens broeder *Gover* in der yl naer
 Wageningen treckende en meerder volx aende
 hand krijgende, die Stad t zamen met ſijn Block-
 huys een wijl tijds tot dienſt en behoef van de
 Vorſtinne heeft bewaerd. Op Palm-Sondagh
 waren de laſt-hebbers van *Catharine* ende der
 Steden Nymegen en Zutveen al wederom tot
 Arnhem by een geſchoold op het verzoek van
Egmond, te weeten *Gijſbert van Wiſch*, *Ian van*
Boitbergen Maerſchalk, *Frederick van Obbendorp*,
Ian van Hemert en *Arend van Middach* Ridderen;
 alwaer men over en weder beraemde, dat yeder
 het ſyne vredelijken zoude blijven bezitten. De
 andere ſtucken quamen ſchier over een met de
 * vorige wt-ſpraek van *Catharine*.

4. Niet te min heeft ſich de Heer van *Egmond*
 korts daer na met ſijn aenhangh te buyten ge-
 gaen; alzo hy *Ian van de Water* zonder ſchuld
 in de gevangenis liet werpen, op den pijn-bank
 brengen, ende meer anderen wt Arnhem ver-
 bannen. Weſhalven *Catharine* te Nymegen een
 dagh-vaerd liet houden, ende *Egmond* daer heen
 ontbieden. Doch is, vermits ſijn wt-blijven, van
 wegen de Landſchap gebedden, om in de boer-
 ſchap van Malburgen ſchuyns tegen over Arnhem
 ſich in te ſtellen. Hy op de beſtemde plaets by
 de gezanten koemende, zeyde rond wt, dat hy
 over de kinderen van *Adolf* momber was, ende
 vraeghde daer by, of ſy hem daer voor wilden
 kennen, ofte niet? *Catharine* was met de andere
 Heeren op het hooghſte verwonderd, wt wat in-
 ſicht hy dit geheymenis dus langh had after ge-
 houden. Dan *Borbon* Biſſchop van Luyk liet aen
 de Ridderſchap en Steden als mede aen *Egmond*
 zelve brieven af-gaen, hoe vreemd hem zulke
 voorquam, daer te vooren *Egmond* en ſyne kin-
 deren niet meer en hadden begeert, dan met de
 Gelderſſe te verzoenen en blootelijken in de ſelve
 landen, buyten eenigh bewind en ophaere ey-
 gene teeringe, te verbliven. Daer behalven
 zoude

1478. zoude hy zelve in zulk een gevalle de naefte wesen tot de vooghdij van sijne minder-iaerige neve en nichte, welke hy echter, om den landen niet lastigh te vallen, aen syne nichte *Catharine* gaerne had over-gezet. Anders waere het sijns oordeels noch veel beter dese sorgh aen Hertogh *Ian van Beyer* te beveelen, dan aen *Egmond*, tegens wiens geweld en in-draght hy henlyden niet en zoude verzuymen de getrouwe hand te leenen. De *Egmonder* sich aen geene woorden stootende, bestond evenwel de gemeene in-komsten en Heerlijkheden tot ende omtrent *Arnhem* sich aen te maetigen, ende ontbood den *Palts-grave*, dat hy sich met de momberschap ofte beheerslinge der landen niet en zoude ofte behoorde te bemoeien. Aen *Henrick van Doornick* beval hy mede, het Slot *Gruinsfort*, omtrent *Renchem*, 't welk hy van 't Vorstendom in bewaer had, te ontruymen. Eyndelijken liep daer een gerucht, dat de *Egmonder* ook de andere Steden binnen kort, zoo wel als *Arnhem*, maet en wetten zoude stellen. Als dit die van *Nymegen* dagelijx ter ooren quam, ende des selfs zoonen *Frederick* en *Willem* binnen de *Grave* insgelijx, zoo men zeyde, poogden aen te richten, ende van daer naer *Nymegen* koemende met de burgery te trotfen sich al te bont en laetdunkend aenstelden, lieten die van *Nymegen* beyde broeders vast houden en op de gijzel-kamer verzeekeren. Welkers aenlagen kortz daer na wierden beklapt door een edelman van den Heer van *Ysselsteyn* geheeten *Adriaen Hack* en andere, die te *Wageningen*, na voorgaende pijniginge, het verraed de Steden van *Wageningen* ende de *Grave* toe-gedaght aen den dagh brengende, daer over zijn onthald geworden. Om dese gevangenis wierden die van *Nymegen* door den Vorst van *Kleve* seer over-ghehaeld, en meenige by-een-komfte gehouden te *Kranenburgh* aen het bruggeken, tot datten laetsten het gantse kraekeel wierd gesteld aen *Lodewijk van Borbon* Bisschop van *Luyk*, ende aen den *Klevener*. Dan vermits de Heer van *Egmond* dit zeer hoogh op-nam, en alles in de quaedste vouwe sloegh, verwittighden die van *Nymegen* den *Klevener*, dat sy niet en konden begrijpen, waerom de *Egmonder* zoo billijke voor-waerden met den voet stiet, ende verhoopten voorts, dat de Vorst niet anders en zoude zoeken dan de ruste van syns neves erf-landen. Wanneer de *Egmonder* daer na wt *Arnhem* de om-gelegene gehuchten met rooven en wt-vallen onveyl maeke; ook rondom *Wageningen* op de paelen van 't Sticht zoo te werk gingh, dat daer over de Bisschop van *Utrecht* en die van *Rhenen*, van wegen de *Stad Wageningen*, sich aen hem beklaghten: docht het *Catharine* ende den Steden hoogh tijd en noodigh om dese moedwillige stroopers in teugel te houden. Met een is *Arnhem*, onder het beleyd van *Frederick van Brunswijk* die van den Staeten tot de beschermingh der landen was aengebeeden, door die van *Nymegen* belegerd, op dat de erven niet langer ongebouwd ende de land-luyden onveriaeghd moghten blijven. Doch dit beleggh was kort-wijligh; alzoo door tusschen-koemen van den Vorst van *Kleve*, die de *Gelderse* wederom ofte een slagh voegen ofte anders een voet konde lichten, de onrust gestild ende het leger weder van daer is op-gebrooken. Maer merkt hier eens syne loofse trecken. De jonge *Prins* van *Kleve* voort daer na binnen *Arnhem* gaende, liet sich (wie zal het ge-

looven?) aldaer in-hulden, en, God wouts, bezweeren op den naem ende wt heymelijc beftel van sijn vader.

5. Doen ter tijd was binnen *Zutveen* de Bisschop van *Munster* *Henrick van Swartzenburgh*, die het gantse Graeffschap voor 60000. *Rhijnse* goud-guldens in onder-pand had ontfangen, onder bedingh nochtans, van weder in-ruyminge te doen aen de rechte erfgenaemen en grond-beeren, zoo haest de verschootene pennningen aen hem ofte sijne erven weder zouden zyn geteld; welke men alle iaer moghte lossen met 16000. *Rhijnse* goud-guldens. Duyende dese verbinenis zouden de Steden ende de *Pand-beer* elkander na vermoegen verdedigen, ende de *Pand-beer* geen aendeel van 't Graeffschap moegen verzetten ofte verveemden, dan met toe-staen der *Banner-beeren*, *Ridders*, *knechten* en *Steden*, die hem ook alreeds eene schattinge hadden in-gewilligh, ende de zelve, na den omloup van vier iaeren, zouden vernieuwen, om die pennningen tot den krijghs-stuyr, ofte anders tot vry-koopinge van des Graeffschaps verpandede gedeelten te bestaeden. Dese over-draght heeft de Bisschop op *Hippolijten* dagh met sijn zegel bekrachtigh, neffens *Claes Grave* tot *Teklenburgh*, *Geeraert van Bernsfeld* *Maerfchalk*, *Sander Drost*: ende van wegen 't land van *Zutveen*, *Gijsbert Heer* tot *Bronkhorst* en *Borkeloe*, *Henrick Heer* tot *Homoer* en *Wisch*, *Ian Heer* tot *Wisch*, neffens de hoofd-stad *Zutveen* ende de vier mindere Steden. Doch wanneer men nu alles zoude in 't werk stellen, ende de gedachte Heeren van *Bronkhorst* en *Wisch*, met *Jacob* en *Geeraert van Hackfort*, *Ian van Kel*, *Wolter van Keppel*, *Evert van Hekeren* 'tzaemen met den Stede-gezanten daer over tot *Zutveen* zit-dagh hielden; ende aen de andere zijd de Bisschop, gevoeghd met den Raed der *Stad Munster* en *Grave Everwijn* van *Benthem*, een naerder hand-veft hadden geteykent tot vast-stellinge van de voorige over-komfte: hebben de last-hebbets van *Doesburgh*, al eerte zegelen, rugge-spraek met hunne meesters willen houden en sich wijders beraeden. Ende of wel de Raed en gezwoorene gemeeynte van *Doesburgh* de bezegelinge geensins en weygerden, ende de Staeten daer neffens aenweesen, alles te strecken ten besten van Hertogh *Karel van Gelder*, nochte om het land van een te splijten ofte syne oude rechten en paelen te verkorten; echter en konde men dit het slechte volk niet in 't hoofd praeten, 't welk ook andere heeft op-gemaekt ende voort een boodschap wt-gemaekt naer *Nymegen* tot *Iuffrouw Catharine van Gelder*. Dese sich in-beeldende de by 't *Munsterse* verdragh toe-geftemde schattinge Ionk-heer *Karel* after-deeligh te zyn, toonde haer mede zwaerhoofdigh; te meer zoo 'er wt sijnen ofte haeren naem niemand over dien handel had gestaen; ende verfocht daerom twee-werf, dat die van *Doesburgh*, buyten haer ende der landen beschutter Hertogh *Frederick van Brunswijk*, aen niemand hulde ofte verzegeleingh zouden doen, immers niet voor al noch. Dan die van den Raed van *Doesburgh* vertoonden wederom, dat niet alleen hare Vorstelijke Genade de landschap verscheyde maelen aenleydinge had gegeeven om tot behoef van haers broeders weezen zich met een hoofdman en nieuwe bond-vrienden te steuwigen, maer ook hare hooge Raeden het *Munsterse* werk zelve hadden by-gewoont en geholpen beleggen: dat mede die van *Doesburgh*, als te roer geleegeen aen 't land van *Kleve*, aen de *Stad*

Gelderse deren on-
zoen zou-
eden met
net Max-
verbeeden
ende sy,
beste sich
van den
van Eg-
't Kloos-
n. Dan
in schep-
Arnhem
gen, liet
och hem
elderland
is 'er bin-
veroor-
mede-
ne die de
heen had-
vytjidsen
te verpac-
baer over
steide sich
ten en wt-
n ter tijd
oor zom-
behalven
Ruizer van
ler yl naer
slix aen de
sijn Block-
ef van de
-Sondagh
ende der
lerom tot
zoek van
, *Ian van*
Obbendorp,
Kidderer;
dat yeder
itten. De
en met de

in *Egmond*
uyten ge-
ter schuld
pijn-bank
nhem ver-
megeneen
'daer heen
lijven, van
n de boer-
er *Arnhem*
: plaets by
rt, dat hy
was, ende
por wilden
de andere
wt wat in-
d after ge-
yk liet aen
en *Egmond*
hem zulk
n syne kin-
dan merde
n in de selve
haere ey-
behalven
zoude

* Siet
effen te
voren.

1478.

Arnhem ende aen de grenzen van Heer *Willem van Egmond*, onder zoo veele vyanden buyten oogenschijnlijk verderf sich van hunne medeleeden niet en konden afscheyden. Ende alzo heeft de Stads Overigheyd, op het tweede verzoek der Standen, ses mannen tot den Bisschop geschickt, als *Ian van Middachten* den iongen, *Jorden van der Houwelwijk*, meester *Henrick Colen*, *Werner Leerink Richter*, *Ian Goldsmis* ende *Ian op den Oorde*, om den handel voort te voltrecken. Maer als nu de Bisschop op *Dotchem* gereysd zijnde vast etlijke van syne dienaers voor wt had gestuyrt om op Maendagh na *Crispiniaens* dagh zich binnen *Doesburgh* te doen hulden: heeft de gemeyne maer haer niet alleen dorperlijken gehandelt, maer ook den Bisschop zelve met sijn gevolgh buyten de poorten gekeert; die van daer weder op *Dotchem* gaende, zyne grimmigheyd eerst in geene vaeten konde koelen, noch zich van klaghten en scheld-woorden onthouden: ter tijd toe ses mannen wt den Raed hem ten zelven dage hebben gevolgh, ende mer groote moeyten te vreden gestelt. De Schepenen beloofden by hun eed, hem binnen den tijd van syne verschrijvinge voor *Pand*-heer, ende Hertogh *Karel* voor hun Erf-heer te zullen houden. De Bisschop liet sich daer na als zegger gebruyken in de verschillen welke tusschen de Geldersse en hunne overbuyren waren op-gestaen, ende tot dien eynde binnen 's *Heeren-bergh* een dagh verschrijven: waer mede de zaak effenwel niet met allen is gevoorderd.

6. Iuffrouw *Catharine* heeft in die tijden strenge beveelen doen afgaen aen de Overigheyd der Steden niet alleen in Gelderland maer ook van *Zutveen*, dat men allenthalven recht zoude doen en houden, niet anders dan op den naem van Hertogh *Karel*, als rechten Heer van Gelder Gulich ende van *Zutveen*. Dese brieven hadden benefenshaer beteykent *Reyner van Wye* Heer te *Herne*, ende *Henrick van Apeltorn* Heer van *Perlingen*. Ende want Ridder † *Dirk van der Horst* Drofftaer van *Velouwen* en *Caselis van Seberpenzeel* Richter van *Arnhem* en *Velouwen* zoom zich doen met de inwerving van des lands renten en breuken besigh hielden, begeerde sy (terwijl *Arnhem* in vreemde handen was) aen *Geeraert van Dolre* Richter en den heelen Raed van *Wageningen*, dat sy nu haer tooren, stock en gevangenis wilden leenen, om de breukachtige aldaer te zetten ende daer door de onwillige willigh te maeken. De Bisschop van *Luyk* gaf in die daegen den *Klevenaer* te kennen, dat hy door vriendelijke brieven den Hertogh van *Oostenryken* *Maria van Burgondien* had gebeden, om de vry-laetinge van synes zuffers kinderen *Kavelen* *Philippe*, waer aen hy oordeelde de eyndelijke vrede ofte onrust van Gelderland te zijn geleege. Middeler-wyl was ook *Catharine* niet onachtzaam, om voorraed op te doen van oude en ervarenen krijgsh-Oversten, als daer waren *Vincent van Swanenburgh*, *Ian van Binsfelt*, *Gijbert van Kame* Heer te *Spauwen*, *Willem van Hasselt* en andere; waer van de hop-mans drie, ende de gemeyne knechten twee † wit-penningen des daeghs zouden hebben:

† Wat een wit-penningh doen heeft gegolden en weet ick niet: dan dit weerick dat een wit-penningh in *Westfaelen* en andere oorden van *Duytsland* al noch gangbaer en bekend is, ende niet meer en doet dan vier van onse duyten ofte twee oortgens. Dit heb ick niet een vinger moeten aenroeren, op dat sich niemand in de waerdye van dit geld en bedriege, ende een wit-penningh neme voor een dubbele stuyver, dienen op sommige plaetzen van Gelderland en elders een witgen beet.

hoofd

te meer, nademael sy wist eeniger Steden gezanten met den *Klevenaer* verspreck te hebben gehouden van een dubbel houwelijk tusschen de ionge Princen van *Kleve* en *Gelder*, ende om den ouden Vorst van *Kleve*, in stede van *Catharine*, tot beschermer der landen in te willigen; 't welk nochtans die van *Nymegen*, die daer van niet eens hooren en wilden, meest onstieten. Hier en tusschen gingh de Hertogh van *Oostenryk* met den *Klevenaer* een verbond op-richten; aengesien hy niemant van bloed en gelegentheyd van plaetzen naerder en kende, om een voet in de landen van *Gelder* en *Zutveen* te krijgen, waer over sijn schoon-vader *Karel van Burgondien* voor desen Heer was in-gehuld. Hy verzeckerde den *Klevenaer* verstooringe van alle schaeden en ongemacken, gaf hem maght om van sijnent wegen volk van oorlogh te werven, ende beloofde aen elk ruyter maendelijken ses goud-guldens, aen een voet-knecht drie, yeder maend tegen 30. daegen en elke goud-gulden tegen 20. stuyvers gerekend. Om meer bond-geenooten aen te winnen heeft hy op 't zelve pas ook *Willem van Egmond*, als een berucht krijgsh-man, binnen *Bruggen* tot Ridder van 't gulde vlies verheeven. De Geldersse, om tegen deze aenkomende schichten vervat en op haer hoede te wesen, bemoeiden sich zoo om de oude troppen vol te maeken, als om nieuwe te werven, geevende daer van de Veld-heerschcap aen *Frederick* Hertogh van *Brunswijk* en *Lunenburgh*. By hem voeghden sich de benden der Bisschoppen van *Luyk* en *Munster*, t'zaemen met *Ian Palts*-grave Vorst van *Boeyeren*, ende, wiens naem zoo dickmaels in de voorgaende blaeden gespeld staet, *Vincent van Meurs*. *Frederick* na 't verlaeten van *Arnhem* syne maght hier en daer verspreyende, heeft die van den *Bos* en omleggende gewelsten door het vertoonen van sijn heyr grooter schrick dan schade aengedaen. Daer na vermaende hy de *Zutveenaers* en andere Steden sich reys-waerdigh te maeken, om den vyand te keer en onder ooggen te gaen; alzo de *Bossenaers* bereeds in de wapenen waeren, ende *Boemeler*-weerd beoerden. De loop-plaets was bestemd in het dorp van *Armenen* by *Hardevijk*, om van daer recht haer wegh te neemen naer *Boemel*.

7. De vyand, die behalven de *Bossenaers* een maetelijk legerken nu by de hand had, gaf den sijnen wt hooghmoed en wraek-gierigheyd *Gelderland* wederom ten besten. Terwijl dan de Geldersse op hoop van buyt te wijd van honk verdwaelde, hadden sich de *Brabanders* by dese gelegentheyd met alle maght om de *Grave* neder-geslaegen. Eer nu de Geldersse volk daer binnen konden brengen, ofte de beleggers op-slaen, had sich de vyand met meerder vul-benden wt *Brabant* al versterkt. Ondertusschen was alle toevoyer na de *Stad* af-gesneeden, ende de aenkomsten te land en op de stroom degelijken bezer. De *Stad* van alles gebreck en mede op-roer lij-dende van eenige van een verkeerde gesindheyd, heeft op billijke voor-waerden haere poorten voor de *Burgondiers* ontlooten. Ende alzo hebben de Geldersse, terwijl sy met een wild

† Ex li-
teris Du-
cisse.

hoofd na vreemde dingen trachten, hun eygen
 nest niet konnen beschutten. Hierom nochtans
 niet treurende, zijn t'effens met haer geheel leger
 in Brabant en Kleve in-gevallen. Aldaer zag
 men het gewas van de velden af-rucken ofte ver-
 branden, de edelste dorpen wierden in d'as ge-
 leghd, veele Sloten verwoest, ende een ontal-
 ligh getal van gevangens na 't binnenste van Gelder-
 land wegh-gevoerd: sonder dat yemand van de
 vyanden, geduerende dien in-tocht, den Gel-
 dersien het hoofd dorste bieden. In de Wijn-
 maend hebben * de Burgoensse en Kleefse na-
 derhand een vertooningh gedaen in het Rijk van
 Nymegen, ende daer door de bezettingen van
 die Stad wt-gelockt: negen van de welke t'zac-
 men met hun aenvoerder Vincent van Swanen-
 burgh in de Heerlijkheyd van Hoemen door den
 vyand wierden betrappt, ende naer Kleef-stad
 gevangen gebracht. De Brunswijker gaf den
 Klevenaer met duytsse woorden te verstaen,
 dat hy sijn vyand zoude wesen, zoo langh hy de
 landen en onderzaeten van sijn neve Karel te
 zwaerd en te vuur gingh vervolgen; ende ver-
 weet hem ook in 't byzonder, dat hy zyne Hove-
 lingen, die noch hem noch yemant een stroy had-
 den in den wegh geleght, had laeten dood smij-
 ten, af-zetten, en hechten. Doen tertijd wierd 'er
 mede een bedingh ofte ontwerp gemaekt, dat
 de Brunswijker met Catharine in echt zoude tree-
 den, 70000. goud-guldens tot een houwelijx-
 stuyr ontfangen, daer neffens tien iaeren after een
 Gelderland, tot dienst ende op den naem van
 Karel en Philippe, waer neemen, ende van alle
 Sloten en Steden den eed neemen. Catharine
 zoude in die tien iaeren den tol en 't Huys te Lo-
 beek met alle op-komsten op eene gelijke wijze
 besitten, als wel eer haere moeder de Vorstin Ca-
 tharine, welke helle-veege by haere voor-ouders
 in 't Carthusier Klooster te Wezel (zonder te
 weeten op wat t'iaer) was begraven. Max-
 miliaen, hoewel hy met de Fransten op beyder
 landen paelen genoeg had te worstelen en steeds
 om-sprongh, liet echter niet na die van Arnhem
 en andere tot standvastigheyd aen te maenen;
 wiens mede-stander Henrick van Ghomen, Droff
 van Gelder, sich een opentlijk vyand van die van
 Nymegen verklaerde. Hier tegens koosfen de
 Geldersse Swartzenburgh Bisschop van Munster
 en bedienaer van 't Stift Bremen, Pand-heer daer
 behalven en nabuer van 't Graeffschap Zutveen,
 voor ses iaeren tot haer Schuts-heer, en momber
 der kinderen van Adolf, in stede van Hertogh
 Frederick van Brunswijk (die voor eenige daegen
 in een krankheyd van harsenen gevallen zijnde,
 door de syne wederom naer huys was gebracht)
 betuygende voor al de wereld, de landen van
 Gelder en Zutveen voor de zelve weezen te be-
 waeren, ende den Klevenaer sterk beschuldij-
 gende, dat hy Adolf niet alleen in de Burgondisse
 gevangenis had geholpen, ende tot ter dood
 vervolght, maer ook nu zyne onnozele kinderen
 wt haere erf-landen keerde, ende den tol te Lo-
 beek met andere vlekken en erven het Vorsten-
 dom en Graeffschap omhield; zonder acht te
 neemen, dat verpande goederen, als dese, op
 zulk eene wijze geensins moghten vervreemd en
 gehandelt worden.

† Indien men Tefmaker magh gelooven, is sy in 't
 iaer 1476. te Lobeeck gestorven. Een groot ian-
 wier, dat sy zoo langh beeft geleest!

8. Maxmiliaen was op dien tijd besigh met
 het beleg van Tervaele; waer op de slag van
 Guinegate volgde by het dorp Blangij, welke by
 de 9000. Fransten wegh nam. Weshalven Ca-
 tharine en de Geldersse Staeten, bangh zijnde dat
 de Fransman een stille-zaet, verdragh ofte vrede
 met Burgondien in-gaende, Maxmiliaen den
 wegh moght bereyden om alle sijne krijghs-
 maght aen Gelderland te kost te leggen, van
 stonden aen ootmoedige † brieven tot den
 Koningh af-zonden (gelijk sy ook effen te voo-
 ren aen hem hadden gezonden meester Koenried
 Zeehuysen) hem meermaels biddende, dat doch
 zulk niet en moghte geschieden, dan met voor-
 kennis van Swartzenburgh, ende immers met wt-
 sluytinge van den Klevenaer, die door het ont-
 houden van den tol te Lobeeck de weesen van Her-
 togh Adolf iaerlijx by de 15000. ofte 16000.
 goud-guldens te kort dede; ofte dat hy sijn on-
 rechtvaerdigh bezit wederom moght laeten vae-
 ren. Sy wilden mede een verblijvenden gezant
 ofte volmaghtiger in 't Hof des Koninx bestel-
 len, om hem daegelijx openingh te doen van den
 staet haerer landen, ende over en weder een
 naerder verbintenis te sluyten. Lodewijk dit
 verfoek met alle beleeftheyd toestaende, zeyde
 de zaak der weesen niet anders dan syne eygene
 te willen behertigen, ende tegens den bestemden
 dagh (den 15. van de Louw-maend) zyne ge-
 zanten insgelijx naer Mets af-vaerdigen. Max-
 miliaen na den slag van Blangij Doornijk in-nee-
 mende, vergaf aen de burgers hunne weder-
 spannigheyd, met dit bedingh, dat sy voor de tweede
 reys in die misdad verfallende, alle hun eygendom en
 op-komsten in Vlaenderen zouden verbeuren, ende
 van wegen den neder-slag aen Hertogh Adolf van
 Gelder begaen, een kercken bouwen, ende aldaer tot
 des zelfs eeuwige gedachtenis daegelijx dienstdoen.
 Op het voorgaend aenschrijven van den Brunswij-
 ker schickte op desen tijd Christiaan de eerste
 Koningh van Denemarken ernstige brieven aen
 Maxmiliaen van Oostenrijk, hoe het hem en meer
 anderen zeer vreemd en eeniger maeten onmen-
 schelijck docht, dat, onaengesien Adolf van Gelder
 sijn leeven by 't Huys van Burgondien had in-
 geschooten, des zelfs kinderen, zyne gemaelin
 zoo na in bloed bestaende, niet te min van haere
 erven noch wierden wt-geslooten, en haere
 landen in den grond vernield: derhalven was
 sijn verzoek, dat syne Hoogheyd den Vorst van
 Brunswijk in syne bedieningh niet en wilde stoo-
 ren of tegen-vallen, ofte dat hy, maeghschaps en
 verbonds halven, gehouden zoude zijn den ver-
 ongelijcken onderstand te doen. De Staeten van
 Gelder klaegden mede, dat het lieve vaderland
 als een bal en doel-wit was van de vyanden, ende
 dan door de Burgondisse dan door die van Oo-
 stentrijk, als ten roove wierd gegeven, ende
 behalven den tol van Lobeeck, ook Arnhem, Goch,
 Wachtendonck, Bueren, Haeps, de Duyffel, en Elsen,
 aen vreemde Heeren en zonderlinge den Kleve-
 naer wegh geschonken.

9. De Amsterdammers die in de Zuyder-zee
 dagelijx op den vis-vangh wt-liepen, hadden te
 vooren de Harderwijkers eens ofte andermael be-
 schaeldicht, die haer op desen tijd gelijk een pots
 speelden. Die van Amsterdam, welke, gelijk heel
 Holland, de Burgondisse kruysen aenbaden,
 bestonden daer over met een deel waegh-halven,

† Vid. auctor pag. 567. § 199.

gezan-
 ben ge-
 chen de
 om den
 Catharine;
 't welk
 niet eens
 Hier en
 rijk met
 aenge-
 eyd van
 oer in de
 n; waer
 ten voor
 tekerde
 aeden en
 in sijnent
 e beloof-
 guldens,
 id tegen
 20. stuy-
 roten aen
 Willem van
 , binnen
 rtheeven.
 oemende
 esen, be-
 en vol te
 geevende
 rick Her-
 hem ver-
 ppen van
 alts-grave
 zoo dick-
 eld staet,
 aeten van
 reydende,
 gewelthen
 er schrick
 naende hy
 reys-vaer-
 ten onder
 bereeds in
 veerd be-
 n het dorp
 laer recht
 enaers een
 , gaf den
 heyd Gel-
 j dan de
 van honk
 rsby dese
 100 neder-
 ker binnen
 slaen, had
 en wt Bras-
 alle toe-
 aenkom-
 en bezet.
 p-roer lij-
 sindheyd,
 e poorten
 de al zoo
 een wild
 -pennings
 n doet dan
 te sich nie-
 er, diemen
 hoofd

om buyt en wrack te haelen, met voor-dacht hun loopte neemen naer *Harderwijk*: ende onder wegen verneemende, een Geldersche kraek van *Harderwijk* af-gevaeren ende met waeren schiet tot sinkens toe gelæden, omtrent *Enkhuysen* aen anker te leggen, de zelve aen te packen. Maer zoo sy hier mede naer *Amsterdam* wilden, vielen de Enkhuysers met eenige Edamsse iaghten wt, ende brooken de eerste boots-gezellen den buyt met geweld ende niet zonder bloed-stortingh wt de handen; alzo sy verstonden, dat het hen en haere Stad nieteeren genoegh en was, een schip voorde haven en zonder oorlof wegh te laeten sleepen. Hier wt rækten de Geldersche met de Hollanders in oorlogh, ende lieten die van *Elburgh* en *Harderwijk* geen vuur wt-gaen nochte hunne armen binden: voor al niet, wanneer de koop-luyden door de Zuyder-zee tot de *Deventersche* markten hadden te reysen. De Hollanders lieten sich doen mede *Leerdam* ontglijden, vermits *Ian Cass* met syne bezettingen de Geldersche niet had derven verbeyden. De onse maekten over die *Vestinge* tot *Stadhouder Nicolaes van Haefsten*, een goed kriijghs-man, die t'elkens met sterke rotten wt-viel, ende dickwijls menighte van roof binnen braght. By desen kriijgh wisten de Hollanders geen zijde te spinnen, die doen als van ouds in twee waren gescheurd, in *Hoexe* die van den Gelderschen wierden gestijfd, en *Kabeliauwse*, die op beyde haer mes gesleepe hadden. Op den wtgangh van 't iaer is *Catharine* (ofte een weder-zin en walgh hebbende in den oorlogh, ofte om dat *de Grave* haer vorige woonstad door de *Brabanders* was gedreyghd ofte ingenoomen, mischien ook, vermits het houwelijck tusschen haer en den Vorst van *Brunswijk* gedinghd nu af was) met *Maximiliaen*, door onderwerkinge van sijn Maerschalk *Adolf van Nassouw*, alzo verdraegen, dat sy, in stede van den haer af-genoomen *Lobeek* den tol, de Stad en Voogdy van *Gelder* haer leeven langh zoude in-houden, ende aldaer, genietende de inkoemingen, ongemoeyd verblijven. Indien de Stad en 't Slot belegerd wierd ofte haer door andere ontvreemd en ontweldighd, zoud *Maximiliaen* haer op syne eygene kosten weder aen het bezit helpen. De *Kolensche* Schrijvers wijfen aen, dit besteck te zijn gemæckt, na dat *Gelder*, ende *Catharine* daer binnen, een wijl van den Vorst van *Kleve* en de *Burgondische* was beslooten, en eyndelijken door die van *Nymegen* en andere Geldersche ontzet; daer by doende, dat *Karel* van *Burgundien* *Gelder* ceertijds veroverende, de gedachte Stad met zyne geheele vryheyd mede aen *Catharine* voor haer leeven had geschonken, gelijk ook naderhand dede haer neve *Karel van Egmond*. Sommige

* Ita ferè
Tefma-
cherus.

* vertellen, dat, zoo haest de *Burgoensche* de *Sloten* van *Barenburgh* en *Leeuwen* hadden veroverd, de Geldersche 300. der zelve in een schermutzel hebben dood-geslaegen, ende al hun voor-raed, tros en geschut te buyt bekoemen: ende niet alleen dat, maer ook de Stad *Gelder* verloft, ende de vlecken van *Kevelaer* en *Aefferden* in 't Ampt van *Goch* verbernt. Dat daer tegens de *Kleve-naer* op den 16. van de *Hoy*-maend deses iaers 1479. (niet tegenstaende de *Brunswijcker* met een deel op-gelichte land-zaeten hem zocht wt de plaets te drijven) het Slot *Lobeek* ofte *Tolhuys* heeft ingenoomen, ende, na 't vermeesteren van 't *Huys* te *Hoemen*, een stille-zaet van zes weeken over en weder bedongen. Na 't over-

gaen van *Lobeek* heeft *Catharine*, met goed-vinden van de landschap, desen tol aen drie plaetsen verleyt, te weeten tot *Nymegen*, *Doesburgh* en *Wageningen*, ende tot haer *Tol-meester* gestelt eenen *Jacob Talholt*, om alzo op de *Wael*, *Rhijn* en *Yssel* den tol te beuren van alle koopmanschappen die naer boven ofte beneden langhs voor by *Lobed* wierden gevoerd. Bayten dat hebben de *Bischof* van *Munster* en de *Geldersche* *Staeten* doen verkondigen, dat *Karel* van *Burgundien* de maght niet en hadde gehad van desen tol, die van onherdenkelijke tijden aen *Gelderland* behoort hadde, eygener hand te vervreemden, noch de wille om die den *Kleve-naer* sijn leeven langh te volgen laeten: ende sy daerom gebooden hadden hunne stroomen over al door de landen van *Gelder* en *Munster* geslooten te houden, geenige goederen voor by het *Tol-huys* te voeren ofte doen voeren, nochte die van *Kleve* yet toe te brengen ofte af te haelen te water ofte te land, ende de over-treeders te houden en straffen als vyanden van den lande.

10. In den aenvangh des volgenden iaers verfochten die van *de Grave* aen die van *Nymegen* tot bystand 100. vuur-roers, op de tijdinge die sy hadden, dat de *Brabanders* en *Kleve-naers* daer rondom zich hadden t'zaemen gerotted, ende een op-zet genoomen van haere Stad te overrompelen, ofte te beleggen; zoo dat de *Grave* doen ter tijd, na de vorige inneeminge, door verrassinghe ofte anders weder aen *Gelderland* is gekoemen. Andere willen, dat die Stad door de *Burgoensche* met drie *Block-huysen* rondom zy benauwd geweest. Ende hoewel *Iuffrouw Catharine* over de Stad *Gelder* met *Maximiliaen* was vereenighd, en vergat sy echter niet de *Standen* en *Steden* van *Gelderland* onder de hand een hert in te spreken, ende te vermaenen, om liever het wterste af te wachten ende kap en koevel te wagen, dan sich tegens trouw en verbond aen den vyand over te geeven; te meer, want sy verzeekerheyd hadde, dat de *Koningh* van *Vrankrijk* en *Maximiliaen* onder een geene vrede noch een langh bestand hadden, zoo de roepgingh, maer dat men over en weder noch wacker hayr-pluyfde, ende ook de *Koningh* volgens syne * be-
loften de *Geldersche*, in zulk een geval, daer in zoude bedongen hebben. Tot bewijs van haer zeggen, stuerde sy over het af-schrift der brieven, waer by de *Koningh* alles loofde te doen, dat *Karel* en *Philippe* weder in ende aen haere landen moghten koemen. Onder dit liet *Maximiliaen* de *Geldersche* vervaerden, dreygende t'elke reyse syne *Overstenin* 't kort af te vaerdigen, om *Gelderland*, indien het na syne wenken niet en wilde luyfteren, teffens te overweldigen. Eenige *Geldersche* hier door verschrickt, ende onder andere de mindere *Velouwsche* *Steden*, *Harderwijk*, *Hartom*, *Elburgh*, ende ook die van der *Nykerk*, liepen de *Overigheyd* der drie *Over-Ysselsche* *Steden* *Deventer*, *Kampen* en *Zwol* ter ooren, om van haeren 't wegen by den *Aerts*-hertogh een vrede te bekuypen, en daer toe *Bischof David* van *Utrecht* als mackelaer te gebruyken. Om dese gelegenheyd by 't hayr te vatten liet *Maximiliaen* af-gaen *Adolf van Nassouw*, om haer den eed af te neemen. Doen ter tijd is 'er tusschen *Bischof Henrick* van *Munster*, bescherm-heer der landen ende de *Stads-Overigheyd* van *Nymegen* aen d'eene, ende *Walraven Piek* aen d'andere zijd, een over-een-koeminge gemæckt, dat te weeten

Walraven

148a

* Siet of
vorige
iaer.

1480. *Walraven* de Block-huysen en Ampt-mannen van *Boesde* en *Renoyen* in de Neder-Betouw, op den naem van *Karel* en *Philippe*, onder eed van trouwighyde en zorghuldige hoede, als voorheen, zoude besitten.

11. Dit was op dit pas te meer noodwendigh, alzo de Burgondische *Asperen* daer omtrent hadden bemaghtigh, wt last van *Maximiliaen*, die doen wt Brabant op *Gorichem* was gekoemen, om van daer dieper naer Holland te verreyfen. Het Stedeken *Asperen* op de grenzen van Holland geleegen, had van ouds een dubbel Block-huys, ende nu ook twee byzondere Heeren, waer van d'een die het Slot bewaerde na de kant van Holland wt het gellacht was van de *Boetzelaers*: over het ander Slot en bol-werknaer Gelderland wt-fiende was Heer *Gijsbert Piek* een Gelders-man, en neve van den vorigen *Walraven*. Dan alzo *Wessel van Boetzelaer* tegen dank van zijn keur-noot de Burgondische op zynen Burgh had in-gelaeten, ende *Gijsbert* doen alleen den vyand niet maghtigh was af te weeren, gingh hy, om sich te bergen, naer Gelderland vlughten, ende gaf wt nood zijn Slot ten besten. Van waer hy daerna met een bende volx het dorp van *Langerack* is in-gevallen (wt haet van *Wessel*, wiens moeder *Elbulgh* Vrouwe van de plaats was) ende heeft aldaer veele beroyde luyden gemaakt. Ondertusschen lagh *Ian van Egmond* de ionge, wt den naem van *Maximiliaen*, binnen *Gorichem*, om op de Geldersse stroomers een waekend ooght te houden. Maer *Maximiliaen* was in Holland soo schielijken siek geworden (moegelijc, om de veranderingh ofte waterachtige dompigheyde van de lucht die den vreemden man veeltijds beswaert endoor de leeden treckt) dat hem schier niemand leeven en gaf. Doch weder op-koemende, wanner hy vernam, de Hollandse koopluyden, die den Rhijn moesten op-vaeren, door de burgers van *Wageningen* daeghlijcx te werden gestoord en aengetast, schickte hy daerheen den iongen Vorst van Kleve met *Ian van Egmond* zoon van Heer *Willem*. Dese met een degelijke maght by *Wijk* over Rhijn gaende, over-weldighden voort het sterke Slot van *Ravensteyn*, ende keerden sich, na 't plonderen en verbranden van de aenbuyrende dorpen, van daer op den 27. van de Bloeymaend naer *Wageningen*; twelc sy met gestadigh geweld en allerley ghereedfchap bevochten. De † Geldersse, ende onder de zelve 200. burgers van *Doesburgh* aengevoerd door *Hartwijk de Heker* en *Sander van den Groetenhuys*, hebben, om den vyand te verspreyden en af te locken, in de tweede week na Paessen een in-tocht gedaen in de *Hetter*, ende aldaer de Kleefse land-zaeten met rooven en blaeken geplaeght. Zijn ook doenmaels onder de opper-hoofdy van den Bisschop te Munster al mede wt-getoogen om *Wageningen* te verlossen: by welc een hoop sich al wederom 200. poorters van *Doesburgh* hebben bevonden met hunne bevel-hebbers *Ian Goltfmit* ende *Willem Matelank*; als ook de Bus-meeister derzelve Stad, die door des vyands leger binnen *Wageningen* gezonden ende daer voor van des Stads wegen wierd beschonken met 15 *Klaefkens*, waer van de drie maeken eenen stuyver. Die van *Nymegen* insgelijcx op de gangh zijnde werden door de Burgonische in het dorp *Heusden*

† Ex archijs *Doesburgh*. & aliunde.

ondervangen, ende 400. der zelve (waer by ook zommighe *Harderwijkers*) zoo sy haer wijk wilden neemen naer het Slot van *Randwijk*, neder-gehouden. Na dat nu de burgers met het volc van bezettinge t'zaemen spannende, twee stormen manlijken hadden af-geweert, ende een tijd langh het ontzet van den Bisschop van Munster, tegenwoordigen beschermer der landen, te vergeefs met verlangen te gemoet gesien, daer nevens in de Stad groot gebreck begonnen te voelen, hebben sy sich, bedingende de behoudenis van lijf en goederen, ten laetsten † overgegeeven.

12. Doch dese woude wierd haest weder gezaelfd, ende dit verlos door een nieuw gewin eenighsins geboet en in-gehaeld. Aengesien die van *Zutveen* omtrent desen tijd tegen den schemer-avond gewapend wt haer Stad treckende, onder het beleyd van hun Oversten *Linsloe*, *Elburgh*, 't welc zich door een te vroegen schrick voor *Maximiliaen* had verklaert, by nacht behendelijken hebben veroverd. Veele van de burgers berghden sich geluckelijken door eenige verhoolene gangen, op de beek wt-koemende, die laegh van verdiepinge ende aen weder-zijden met steenen bemuerd door de Stad heen loopt. De andere, ende voor al Ionk-heer *Arend te Boekop* te bedde leggende, ende in der yl door eene van de schoorsteenen na 't Klooster bezijden zijn huys vlijdende, ende van daer naer de kerk, wierd eynelijken gevat, ende met groot geld geloft, waer voor de Stad *Kampen* borge bleef, niet tegenstaende hy alle syne gereede iuweelen en kostelen huys-raed te pand en in de loep had gelaeten. Van gelijken en zuynde de Koningh van *Vrankrijk* mede niet, de Burgondische volgens syne geloften te beoorlogen, ende by de 20000. mannen naer 't gebied van *Lutzenburg* te schicken onder *Karel van Amboise*, die *Verton* in den eersten aenloop vermeerderde, ende het volc van oorlogh dood sloegh ofte gevangen nam. Een weynigh daer na won hy ook *Yvoix* met verdragh, en keerde alzo met een vrolijk heyr weder naer *Vrankrijk*. Op den zelve tijd is *Leerdam*, 't welc te vooren van de Geldersse was in-geuoemen, van wegen den Oostenrijcker geleverd in de maght van *Caspar van Kullenburg*, tot verzoetinge van de schaden en ongemacken welke hy in *Vrankrijk* gevangen zittende had wt-gestaen. Dan *Caspar* heeft die plaats naderhand weder in-geruynd aen de Heeren van *Egmond*. In die dagen was 'er tusschen *Lodewijk* den elfden Koning van *Vrankrijk* en *Maximiliaen* een stille-zaet getroffen, die nochtans in 't kort ten eynden liep, ende niet wel en wierd na-geleefd; alzo het krijghs-volk over en weder het stroomen niet en konde afwennen.

† Soeker oud hand-vest tot *Wageningen* berustende loops recht tegen dit verhael, en zeyt op het iaer 1480. geweest te zijn het groot belegh over de Stad *Wageningen* ende geduyrt te hebben ongevaerlijken anderhalf iaer, ende dat in dit belegh verbrand is geworden de oude kerk op den bergh die in verleedene tijden de kerspel-kerk plaght te zijn ende in 't iaer 1482. wederom gesimmerd en in-geweyd. Doch het heeft meerder schijn dat de Schrijver zich hier heeft vergist, ende, in plaats van anderhalf iaer, gemeynt anderhalve maend.

ed-vin-plaetsen
ben *W.*
elc eenen
bijn en
chappen
voor by
ebben de
Staeten
indien de
tol, die
land be-
len, noch
en langh
ebdoeden
le landen
houden,
s te voe-
Kleve yet
er ofte te
n straffen

den iaers 1480.
Nymegen
die sy
iaers daer
ed, ende
te over-
de *Grave*
ge, door
erland is
d door de
ndom zy
rouw *Ca-*
iliaen was
Standen
hand een
om liever
koewel te
bond aen
nt sy ver-
Vrankrijk
noch een
gh, maer
yrt-pluyf-
ne * bel-
l, daer in
van haer
r brieven,
loen, dat
ere landen
Maximiliaen
elke reyfe
, om *Gel-*
t en wilde
enige *Gel-*
ter andere
wijk, *Har-*
rk, liepen
te Steden
, om van
den vrede
David van
Om dese
Maximiliaen
den eed af
n Bisschop
ler landen
Nymegen aen
dere zijd,
te weeten
Walraven

13. De Gelderffe † overflagh maekende dat de Steden *Ruermund* en *Arnhem* de zijd hielden van *Maxmiliaen*, ende *Harderwijk* met *Wageningen* en *Nykerk* onder fijn gebied ftonden, hebben, door tuffchen-handelingh van de *Banner-heeren* van den *Berge* en zommige *Domheeren* van *Munfter* daer zich de volmagtigters van den *Biffchop* en *Luffrouw Catharine* met de noch overige *Ridderschap* en *Steeden* by voeghden, in 't begin van de *Wijn-maend* op den *vergader-dagh* tot *Emmerick*, na menige voor-flagen van *verdragh* tuffchen haer en den *Ooftrijcker*, fch zoo wijd in-gelaeten; dat fy geneegen waren het *gefchil* te zetten aen den *Paus*, die als een onzijdigh *opper-richter* wt het *weder-zijdfte* *bescheyd* zoude hebben te oordeelen, wie van beyden, *Maxmiliaen* ofte *Adolfs* kinderen, tot het *Vorftendom* meest waren gerechtigd; ende dat men zulk een *wt-fpraek*, hoe die ook moght *wt-wallen* over en *weder* zoude na-leeven; ende *middeler-wyl* de noch on-veroverde deelen fteffen in *verwaerder* hand van den *Hertogh* van *Kleve*; onverminderd *Swartzenburgh* en *Luffrouw Catharine*, voorts den *Stenden* en *onder-zaeten* haere *pandschap* en *vrydommen*: doch, indien het *dinh-tal* den kinderen van *Gelder* mede viel, dat men ze dan *dadelijken* *degantffe* *landfchap* zoude in-ruymen t'zaemen met den *Steden* die *Maxmiliaen* hadden *aengehangen* ofte van hem waren *over-beerd*. Voor 't laetste beloofden fy *Frederick* Heer tot *Yffelsteyn* en *Jonck-beer Willem* zoonen tot *Egmond* al mede in *beboudene* handen te leveren van den *Klevenaer*: die ook korts daarna door die van *Nymegen* wt hunne *drie-iaerige* boeyen zijn *ontflaegen*, ende voort naer *Dordrecht* vertrocken, om voor al *Maxmiliaen* te begroeten. Dan dewyl dese *voor-werpzelen* meest in *woorden* bestonden ende de *ftrooperen* over 't *vlacke* land daer mede niet op en *bielden*, is 'er in de

1481.

Louw-maend des iaers 1481. tot *Nunfpeet* in *Velouwen* een *dagh* bestemd, ende aldaer *verfcheenen* *Lieven* van *Baer* *Rit-meester* en *Raed* van *Harderwijk* van wegen *Maxmiliaen*, ende *Diderick* van *Lintelo* *Rit-meester* van *Hattem* en der *Elburgh*, *vergezelschap* met *Andries* van *Moermeden* en twee *Raeds-vrienden* van *Hattem*, van wegen *Swartzenburgh* en 't land van *Zutveen*; die *wijders* *voor-droeghen*; dat die van 't *Nymeeffte* ofte *Zutveeffte* *Vierdeel* met *roof* ofte *wyandijke* *over-greepen* niet en zouden *deeren* die van de *Velouw*, ende die van de *Velouw* *Baer* en *Cleefi-land* *wederom* niet die van *Nymegen* ofte *Zutveen*; ende dat die aen *beide* *zijden* in *Velouwen* *ge-erf* waren *hunne* *goederen* *aldaer* *rustelijken* *moghten* *aenvatten*, ook die van *Velouwen* *over* al in *Velouwen* *onbefpeerd* *koemen* en *verkeeren*, *wt-gezondert* in *des* *andere* *Steden* en *vesten* *anders* dan *onder* *zonderlinge* *geleyde*: alles nochtans op het *behaegen* van de *Hertogen* van *Ooftrijck* en *Kleve*, van *Willem* van *Egmond* Heer tot *Baer*, ende van de *Steden* *Arnhem*, *Harderwijk* en *Wageningen* aen d'een; ende van *Biffchop* *Swartzenburgh*, den Heer van *Bronckhorst*, *Wimand* van *Arnhem*, *Diderick* van *Linteloe* ende de overige *Steeden* aen d'andere *zijde*.

14. Dan alzo in dese *over-draght* niet en was *begreepen* hoe het zoude gaen met de *vey-*

† *Materiam horum capitum de fumpsimus ex archiis Doeburgenfibus, studiosè excuffis per Adanum Hugenum IC. amicunnastrum.*

ligheyd op de *ftroomen* en *buyten* het *begrijp* van de *Velouw*, zijn daer over die van *Arnhem* en *Doesburgh* *af-zonderlijken* *verdraegen*; dat niet alleen de *onder-zaeten* van *Doesburgh* *maer* van 't *beele* *Graeffchap* op den *gewoonlijken* *tol* ofte *hun* *goede* *rechten* de *ftroomen* en *ftrecten* *moghten* *gebruyken* *zonder* *eenigh* *letzel* ofte *gevaer*. Dan gelijk de *geene* die op hun *eygene* *kraghten* *miftrouwen* *lichtelyken* by de *hand* worden *geleyd*, ende die van een *hooghte* *af-gaen* eer fy 't *wecten* in de *laeghte* *koemen*; effen zoo is het met de *trouwe* *in-zaeten* *toe-gegaen*. Want na dat de *Aerts-hertogh* door fijn *Maerfchalk* den *Grave* van *Naffouw* met de *Gelderffe* *Steden* *meermals* in *verfpreck* was *getreden* wegen de *aflegginge* van den haer en *wapenen*, waer van *voorheen* al een *aenvangh* was *gemaekt*; is 'er op den 12. van de *Oogft-maend* *wijders* *gededinghd*, dat de *gevangens* aen *deezze* en *geene* *zijd* zouden *vry* gaen, ende de *Biffchop* van *Munfter* op fijn *verzoek* een *byzonder* *besteck* met *Maxmiliaen* *moegen* *in-gaen*; *mids* dat die van 't *Graeffchap* en *hun* *mede-ftanders* *aen* *gedachten* *Maxmiliaen* in *verfcheide* *posten* en *tijden* zouden *betaelen* 16500. *Rhijnffe* *guldens*: dat *ondertuffchen* die van *Doesburgh* en *alle* *andere* in 't *Angerloeffte* *broeck*, in *Dichteren* en *elders* over den *ouden* *Yffel* *ge-erfd*, *ongehouden* zouden zijn aen den *Klevenaer* *eenige* *schuttingh* te *geeven*, dan *alles* *herfteld* worden op den *voet* als het *plaght* te *wesen* voor de *tijden* van *Karel* van *Burgandien*, ende het *Gericht* van *Angebroe*, als van *ouds*, *binnen* *Doesburgh* *gehouden*. Hoewel *naderhand* in dit *ftuck* *eenige* *gebreeken* zijn *gefallen*, ende daer over in 't *Kloofter* van *Bielhem* een *nieuwe* *t'zaemen-fpraek* *gehouden* in 't by-zijn van *Maes* *Blijffer* en *Hartwich* te *Hekeren*. Hier te *vooren* was *Ian* *Mom*, *bezitter* van de *have-zaet* *Kel* in 't *Richter-ampt* van *Doesburgh*, *geweesd* *Land-droft* van *Zutveen*, doch door den *Biffchop* van *Munfter* *verlaeten*, ende in fijn *plaets* *gefteld* *Geeraert* van *Barnfeld* *Maerfchalk* van 't *Stift* *Munfter*, door *op-kroodinge* van *Gijbert* Heer van *Bronckhorst* en *zommige* *andere*. *Weshalven* *Kel* *eenige* *iaeren* den *Biffchop*, het *Gods-huys* en de *Stad* van *Munfter* heeft ter *ooren* *geloopen*, ook op *alle* *land-vergaderingen* zich daer *over* aen den *Stenden* *beklaeght*: doch al om niet, *vermits* by 't *verdragh* met den *Aerts-hertogh* *in-gegaen* de Heer van *Ghemmen* voor *Drofflaet* van 't *Graeffchap* *wierd* *aengenoomen*, *onverkort* *effenwel* *gemelden* *Kel* *fyne* *verfchrijvingh* aen 't *zelve* *Ampt*.

15. By deze *gelegenheyd* zocht *Maxmiliaen* de *hevigheyd* van de *Hollandffe* *verdeylingen* *neder* te *leggen*, ende *strafte* *onder* *andere* *Dirk* *Potter* *binnen* *Leyden* *aen* *den* *hals*; *vermits* hy de *burgery* had *aengeraden* en in 't *hoofd* *gepraet*, dat *Ridder* *Rejner* van *Broekhuysen* met *Gelderffe* *bezettinge* in de *Stad* was *gelaeten*, om de *Hoexde* de *hand* *boven* te *houden*. Van daer *gingh* hy naer den *Bor*, om het *getal* der *Ridderen* van 't *gulden* *Vlies* te *vervullen*. *Behalven* een *grooten* *fleep* van *Vorften* en *edel-luyden*, was de *Hertogin* *Marie* daer te *zien* met haer *dry-iaerigen* *zoon* *Philips*, die van den *vader* mede *Ridder* *wierd* *gelaegen*. In die *dagen* had *Ian* van *Egmond*, *Stad-houder* van *Gorichem*, die *gelast* was van wegen *Maxmiliaen* een *geduyrigh* *oogh* op de *Gelderffe* te *houden*, een *byzondere* *knibbelingh* met den *Schoutaet* van *Dort*, om dat hy *eenige*

1481. eenige Kabeliauwiffe wt *Dort* verbannen zijnde, te *Gorichem* had in-genoomen en huys-vestingh gegeeuen. *Egmond* hier over met smadelyke woorden verbluft en getroft zijnde, liet den Schoutaet aenzeggen, dat hy op lichten dagh binnen *Dordrecht* wilde koemen, ende hem sijn schelden te passe brengen. Derhaluen is hy in den morgen-stond met de wt-geiaeghde en een deel gewapend volk op *Dordrecht* geuaeren. De Schoutet by gevalle doen aen de water-poort staende, ende den Schipper af-vraegende wat syne ladinge was, kreegh tot bescheyd, dat hy allerhande waeren in hadde ende van stonden aen wilde lossen. Nauwlijx was de Schout, zonder after-denken, in de Stad getreden, of de gewapende quamen, als wt het houten paerd van *Troyen*, voor den dagh springen, ende floegen de burgers op de vlught, ende den Onder-schout met den Burgemeester dood, tot dat sy met versen bystand van *Rotterdam* versterkt zijnde, de Stad in haer geweld, ende 200. burgers met den Schoutaet in verzeekeringh namen, niet zonder groot hert-zeer van de *Hoexe* en *Gelderse*, die altoos aen een lijn hadden getrocken, en 't water over eenen stock gedraegen.

16. Daer na maekte *Maxmiliaen* zich vaerdigh, om *Gelderland* met ernst te bekriegen, ende een deel van 't leger, 't welk tot 's *Hertogen-bos*, te *Gorichem* en elders in de winter-rufte hadde geleegen, by een treckende, is daer mede die van *Boemel* onvoorfiens aen boord gekoemen; hebbende by zich eensleep van vernaemde Heeren, als *Willem* van *Gulich*, *Ian* van *Kleve*, *Herman* van *Helsen* Biffchop van *Kolen*, ende de *Graven* *Adolf* van *Nassouw*, *Willem* van *Nivenaer*, *Philips* van *Werneburgh*, en *Ian* van *Unkel*. De burgers, die doen doende waren met *H. Ignaes* te vieren, ziende den vyand by geval in 't krieken van den dagh buyten de poorten, waren in een oogeblick tijds in 't geweer, ende keerden de *Burgoensse*, met bloedige hoofden en beschaemde kaeken, van haere vesten; zoo dat daer over die dagh zedert in grooter eer is gelhouden, ende in des Stadsboeken op-getekend; gelijk ook noch daer van een rijmken, inhoudende het iaer-getal, aen de *Bos-poort* op een steen gehouwen staet. *Maxmiliaens* krijghs-volk, om de lid-teekens van deze schande wt te wiffen, met etlyke benden over de *Maes* gaende viel onlanx daer aen in *Boemeler-weerd*, ende overylde zommige wel-gelegene plaetsen, Ionkheeren *Huysen*, als mede het *Slot* van *Hemert*. Hier door wierd alle toe-voer ende te gelijk de land-bouw verlet. Die van *Boemel*, aen d'eene kant door den vyand, aen d'andere door den stroom heel van *Gelderland* af-gesneeden zijnde, begonnen nu beter koop te geeuen, ende meer na vrede te haeken; te meer wanneer sy verftonden, *Nymegen*, *Tiel* en andere plaetsen, op de welke haer ineeffe hoop geveft was, het zelve op-zet te hebben genoomen. Want als nu *Maxmiliaen* binnen den *Bos* met een maghtigh heyr *Schrap* stond om in *Gelderland* in te breeken, vonden

† *Ignacii Viri LVCe scies boMeL eXpV-
Lle hostes.* Dit rijmken kan dienen tot straffe van den *Kleiffen Tijd-schryver* *Tefmacher*, die dese geschiedenis stelt in de *Schrickel-maend* van 't iaer 1479. en veele dingen, die bybeuaten en op onderscheyde tijden gebeurd zijn, na sijne wijze teffens over hoop baelt.

de Staeten van *Gelder* geraedzaam die overhangende buye by tijds te ontwijken, endeliever te buygen dan gebrooken te worden. Derhaluen zonden sy gemaghtighde van *Nymegen* naer den *Bos*, die op eerlyke voor-waerden met hem verdroegen, ende hem voor haer Heer beloofden aen te neemen ende ook in te hulden. Deze tijdinge deed *Maxmiliaen* ende de Vorstinne *Marie* met een verheughd gemoed en sterk gevolg van ruyteren en knechten naer *Nymegen* verreyfen; alwaer de t'zaementlyke Steden, wt-genoomen alleen *Venloe* ('t welk de *Gelderse* op 't vergangen iaer den vyand hadden wt de hand gebrooken) hem bezwooren. Met een wierd hy als Hertogh van *Gelder* onthaeld, gelijk mede (doch in zijn af-wesen) binnen *Zutveen*. De ced wierd de burgery af-genoomen door *Adolf* van *Nassouw* Heer te *Wissbaden*, die hy over gants *Gelderland* tot Stad-houder had gestelt. Die van *Zutveen* verzochten in dezen nood op *Henrick* van *Swarzenburgh* Biffchop van *Munster*, om haer van syne gehoorfaemheyd te ontslaen; waer toe hy zich ook heeft laeten zeggen door sijn oom Hertogh *Ian* van *Kleve*, wt wiens zuster *Elizabeth* hy was gebooren. *Maxmiliaen* zich van *Nymegen* op *Ruermond* spoedende (welke plaetz onlanx te vooren aen hem was over-gegaen) quam met sijne gantse maght voort voor *Venloe*, 't welk, na een strengh beleg van eenige daegen, al mede gehoor gaf; tot dat hy alles na sijn zin in *Gelderland* bestelt ende syne vyanden ('t welk de beste wijze van overwinnen is) door den blooten schrick en zonder bloed-plengen mack gemaakt hebbende, door het Sticht van *Utrecht* en *Holland* naer *Brussel* is vertrocken.

17. Daer na langhde Vorst *Ian* van *Kleve* syne reekeningh over, om van 't *Huys* van *Burgondien* vergoedinge te hebben van syne tot het wederwinnen van *Gelderland* aengewende onkosten. Doch de reekeningh na-gezien zijnde wierd bevonden al te los en wild in-gefteld, ende dat de *Klevener* meenige plaetzen hem aen-eygende die t'onrecht van *Gelderland* waren af-gescheyden; onder andere de Stad *Goch*, welke hy, voor en na den oorlogh met den Hertogh van *Oostenrijk*, tegens recht hield bezet; ende dat hy *Lobeek* niet voor *Maxmiliaen* maer voor sijn zelve had in-genoomen, en *Herwerden*, *Aert*, met de binnende wter-weerden by *Lobeek* naer hem trock, welke syne zal. zuster *Catharine*, huysvrouw van Vorst *Arnald*, altoos hadden toe-gekoemen; gelijk hy al mede geen recht en had op *Angerlo*, *Wachtendonk*, *Arnhem*, *Wageningen*, *Nykerk*, en *Dortrecht*; ende de handelinge * tusschen hem en *Maxmiliaen* geenins zoo breed en was luydende. Geduerende dese haspelingen is de *Klevener* 'smaends daer aen in 't begin van den Herft gestorven, na dat hy 27. iaeren de Vorstelyke stoel had bezeten, ende wt de oproerten en ellenden van *Gelderland* sijn baet gevifcht. Syne vrouw was geweest *Elizabeth* van *Burgondien*, dochter van *Nevers* en *Estampes*, waer by hy veele zoonen ende een eenige dochter had geteelt, te weeten *Ian* sijn na-zaet; *Engelbert*, die sijnsmoeders goederen in *Vrankrijk* aen-erfde, als daer zijn de *Graeffschappen* van *Nevers*, *Auxerre*, *Rbeval*, en *Estampes*; *Diderick* Opper-biffchop van *Rheims*; *Adolf*, ofte (zoo hem andere noemen) *Geeraert* Dom-heer te *Luyk*; ende *Marie*, welke met den Hertogh van *Savoyen* in onder-trouw sittende

* Siet op
het iaer
1478.

voor

t begrijp
Arnhem
en; dat
gh maer
n tol ofte
moghten
r. Dan
ten mis-
geleyd,
t weeten
met de
na dat de
en Grave
en meer-
en de af-
vaer van
it; is 'er
ers gede-
geene zijd
lunster op
exmiliaen
effchap en
miliaen in
n 16500.
van Doer-
in Dicht-
fd, onge-
nige schaa-
m op den
van Kavel
gelroe, als
Hoewel
eken zijn
van Biel-
vuden in 't
Heeren.
r van de
Doesburgh,
och door
ide in sijn
aerschalk
van Gys-
e andere.
chop, het
eft ter oo-
deringen
ht: doch
len Aerts-
men voor
enoomen,
verschrij-
Maxmiliaen
deylingen
dere Div-
nits by de
lgepraet.
Gelderse
de Hoexe
gingh hy
ren van 't
ngrootten
de Hertog-
y-iaerigen
e Ridder
en van Eg-
gelast was
oogh op
e knibbe-
n dat hy
eenige

voor de bruylofts-dagh quam te sterven. De Geldersche waren aen hem niet zeer gehouden noch over sijn dood heel rouwigh. Want of hy schoon Hertogh *Arnald van Gelder* tot het laetste toe trouwelyken had by-gestaen, ende dese sijn yver ten op-sicht van *Adolfs* ondankbaerheyd moght lofsijk ofte onstraffelijk wesen, soo had hy immers sijn haet met *Adolfs* dood behooren te eyndigen, noch des zelfs schaemele weesen behooren over de hand te slaen, ende haere erfgozderen onder schijn van recht allenthalven te ontrooven. Alzoo ook sijn zoon *Ian* de tweede de helft der Stad *Arnhem* (door *Maxmiliaen* aen sijn vader wt zaeke van vermeeynd verschot verpand) met sijn volk bezet hield, dwingende daer behalven *Willem van Eymond*, die de weder-helft wt gelijke aenkomt bezat, sijn gedeelte mede aen hem over te laeten, ende ende de geheele Velouw met de Stad *Wageningen* vermeersterde, in spijt van alle die den *Egmonder* ofte *Maxmiliaen* aenhingen. Daer na kreegh hy verschil met Bisschop *David* van *Utrecht*: doch die van 't Sticht koosen hier tegens tot hun beschermmer *Engelbert* van *Kleve*, die verscheyde Geldersche mede gaende maekte, met naemen *Reyner van Broekhuysen*, *Diderick van Horst*, *Winand van Arnhem*, *Govert van Scherpenzeel*, neffens andere oude en bedreevene krijghs-luyden. Ondertusschen liet de Fransman de Burgondisse niet ongeterghd, stroopende, na 't in-neemen van *Cambresis* en *Condé*, tot aen de *Schelde* toe. *Maxmiliaen* was doen tertijd met syne gemaelin *Marie* te *Bruggen* in *Vlaenderen*, alwaer sy op zeecken tijd wt iaegen gaende, door het struykelen van haer paerd haer been zwaerlijken verminkte. Dan vermits sy aen *Maxmiliaen* haer nood niet en dorste klaegen, noch zich van beschaemdheyd laeten handelen, is 'er een koorts tot de quetzuyr geschooten, die haer het leeven benam, na dat sy nu op haer 25. iaer voor de vijfde mael het kind droegh, tot onwtzeggelyk herten-leed van haer man, die den gantsen tijd sijn leevens zich van zuchten ofte traenen niet en kond onthouden, zoo menighmael hy ofte andere van haer gewagh mackten.

1482.

18. In die daegen is *Gijsbert van Randwijk* in 't *Augustyner-luffrouwen-Klooster* te *Heusden*, van hem gefticht, begraven; wiens zoon *Rutger* van stonden aen onder *Engelbert* van *Kleve* gingh dienst neemen, door aenstouwen van *Engelbert* en syne neven *Eyk* en *Bennel*, die hem ook van allen hinder en ongeval vryinge toe-zeyden. Doen ter tijd is de Bisschop van *Luyk* *Lodewijk van Bourbon*, oom en trouwste *Christoffel* van *Karel* en *Philippe van Eymond*, deerlyken vermoord geworden door *Willem van der Mark* van *Arenbergh*, een byster en onstuygmigh mensch, die hem de eerste wonde in den strot, ende daer na dooreenige Fransse moorde-naers hier toe gehuyrd, den dood-steek aenbraght, ende sijn lichaem in de *Maes* liet werpen, 't welk nochtans door eenige geestlyke wedergevifcht ende binnen *Luyk* is begraven. De waerom was, dat hem de Bisschop, om den manslagh aen *Vaendraget Richard* begaen, wt de *Staden* 't *Sticht* van *Luyk* had verbannen. Daer na liet hy de gemeente van *Luyk* by een roepen, alwaer hy de snoode daed zelf bekende, ende den wijlen Bisschop voor een verrader van 't vaderland bestond wt te macken, ende daer en

boven te verzoeken, dat sijn zoon *Ian van der Mark*, te *Kolen* woonachtigh, de opene stoel moght bekleeden. Het volk over zoo een grouwlyk schelm-stuck en over-geevene stoutigheyd bedonderd, hield sich eerst stille. De hand-daedige Fransse hier en daer gevangen en gepijnighd zijnde moefften hunne boosheyd met den hals bekoopen, ende eyndelyken ook * *Willem van der Mark*, hun aenvoerder. In dese dagen heeft *Ian* de tweede Hertogh van *Kleve*, dringende op sijn vaders verschot, het vlacke land met plonderingen en andere over-daeden dagelijx ontstelt, en als een openbaer vyand af-geloopt: zulx dat de Heer van *Bier-beek* Cancelaer ende drie andere Raeden van *Brabant* in de *Lente* maend wt *Maxmiliaen* bestel gekoemen zijnde naer de Stad *Grave* om zich van daer dieper in 't land te begeeven, ende aen den *Stenden* voor te stellen etlyke hoofd-stucken tot onderhoude van de goede rechts-pleegingh, om de onveyligheyd der wegen onverrichter zaeken moefften te rugge keeren. Waer na de *Oosten-rijker* door syne gezanten van wapenen den *Staeten* dede voor-dragen sijn beslyvt van sich binnen weynige daegen te willen vinden laeten binnen 's *Hertogen-bos*, ende wt dese landen niet te verscheyden al eer de krijgh tegen de *Kleeffse* en die van *Utrecht* ware bevreedighd: tot welkers wt-voeringh hy ook behoorlyke hulp zoo te paerd als te voet van hen verzocht. Dan nadien dit voorneemen was zonder gevolg, meest om der *Franssen* in-breuk in *Vlaenderen* ende het in-neemen van *Arien*, ende de *Klevenaer*, ongeacht alle minnelijke af-maeningen, tegen sijn vaders vermeeynd verschot niet alleen het *Graeffschap* *Zurveen* pandschaps wijze zocht in sijn bezit te krijgen: maer ook daer beneeven *Arnhem*, *Wageningen*, en schier de heele *Velouw* met het *Huys* te *Rosendaal* in de zelve koop behouden: is *Maxmiliaen* doen ter tijd met hem vereenighd: dat alle die plaetsen van des *Klevenaers* eed zouden vry-gesprooken, ende gesteld worden in bewaerder hand en tot eyndelyke wt-spraak van *Ian Opper-bisschop* van * *Gran*, *Pauselijken* boodschapper, Cancelaer * *van Hongaryen*, ende bedienaer van 't *Stift* *Saltzburgh*, als mede het dingh-sal over 't land van *Kyk* en andere meer. Vorders wierd beraemd, dat de *Klevenaer* over de plaetsen welke hy wt den boefem van *Gelderland* bezat te recht zoude staen voor het *Hof* van *Gelder*, ende *Maxmiliaen* wederom in zaeken die het gebied van *Kleve* belanghden, voor de *Kleeffse* vier-scharen. In dese over-koeminge wierd de *Vettinge* *Dotechem* den *Klevenaer* ontkend, ende wederom onder het *Graeffschap* gebraght. In 't byzonder wierd 'er tusschen de landen van *Zutveen* ende *Kleve* een vrede en vrye handel aen weder-zijden bedongen.

19. Men vernam doen tertijd in den *Vlamingen* en naemkundelyken in den *Gente* naers een ongehoorde moedwil en losligheyd; alzoo sy, op *Maxmiliaen* weynigh passende, des zelfs ionge kinderen *Philips* en *Margriet* in haer geweld namen, ende over *Philips* niet alleen nieuwe hovelingen en op-zienders stelden, maer ook *Margriet* verloofden aen den *Dolfin* van *Vrankrijk* *Karel*, die mede heel teer was van iaeren. Men schickte daer behalven, als met gemeene bewilliginge, volmagtigters naer *Vrankrijk*, daer *Maxmiliaen*, het was hem lief ofte leed, de syne had by-gevoeght. Waer over ook zoodaene voor-waerden wierden bedongen, welke den *Fransman* tot voordeel

* Siet op bet iaer 1485.

* Siet op bet iaer 1489.

* Siet op bet iaer 1489.

1483. voordeel ende den Hertogh tot schande strecken. Dien volgende is Margriet op het andere iaer met gevolg van Iuffrouw Philippe van Gelder, Adolff van Kleve Heer te Ravestejn, ende syne vrouw Anne bastaerd-dochter van Philips van Burgondien, op Hesdin gevoerd, alwaer des Cordes haer ontfingh; niet tegenstaende Maximiliaen syne dochter haer met alle maght zocht wt de handen te rucken, eer sy noch buyten Vlaenderen waren gekoemen. Doch hoewel Margriet een tijd langh in Vrankrijk wierde opgebragt, had het houwlyk echter geen voortgangh. Na de neder-slagh * van den Bisschop van Luyk, was Ian van Horn Dom-heer van Luykin syne stede gekoozen. 'tWelk alzoohet Willem van der Mark zeer wee dede, kreegh hy de Luykenaers op syne hand, ende dreyghde ze te water en te vuyr die anders gezind waren Maer Maximiliaen, om Willems schelm-stuck, ende de godloosheyd der Luykenaers tegen hun Bisschop te wreeken, die ook aen 't Huys van Burgondien zoo nauw was vermaeghschapt (te meer om dat het Fransse volk by Willem geworven ende de moordenaers met heele hoopen door de Stad zwermden) heeft Philips van Kleve met een steuwighe maght tegens haer in 't veld gezonden. Van der Mark had, behalven de Luykenaers, Switzers Duytse en Fransse, ook een Geldersse ruyter-bende van 300. koppen tot syn behoef. Dan den strijd begonnen zynde, wierd het Luyke leger door-gebrooken en ontschaekeld, ende de overige op de vlucht gedreeven t'zaemen met Willem van der Mark, die den wagen-burgh van afteren te vergeefs had getracht los te maeken. Gailaird Overste van de Fransse bleef hier met syne meeste lands-luyden, gelijk mede de Heer van Wachendonck die over de Geldersse en Kleefse het bevel had. Die van Bissen dese neder-laegh verneemende wouden het hoofd in de schoot leggen, dan daer na eenige Switzers te baet krygende veranderden van raed en maekten haer sterk. Doch de Klevenaer door het sterk vuyrgeeven van de Stad meester wordende, heeft de bezettinge neder-gehouden ofte gevangen genomen, ende de huysen na voorgaende schommelingh aengesteeken. Hier op zyn de Luykenaers alzooverdraegen; dat sy alle iaer aen Maximiliaen 32000. goud-guldens zouden wt-reken, ende den Hertogh van Brabant voor Schuts-beer kennen van de Stad en 't land van Luyk. In die daghen hadden die van † Wageningen, beducht ofte voor Maximiliaen ofte voor de Kabelauwse, Engelbert Ruwaerd des Stichts van Utrecht gebedden om volk, geld en gereedschap, die haer ook gaerne zoude geriest hebben indien die van Utrecht zelve voor geen beleg hadden gevreeft, ende hem middeleryl ried syn broeder den Hertogh van Kleve in de armen te neemen: van wien ook kortz daer na des Stads Overigheyd ende syn Rent-meester Albert van Huchtenbroek wierden gewaerschouwd, om ernstelyken by dagh ende nacht op de Stad te passen, op dat sy ende de syne onverraeft en onbelast moghten blyven. In dien tijd bestonden die van Utrecht (die 't met de Hoexe hielden, ende Engelbert van Kleve met eene menighe van Gelderssen adel ende 1400. vuyr-roers tot hunne verzeekeringh binnen hadden genomen) hun Bisschop David gevangen naer Amersfoort te voeren, ende aldaer

te laeten bewaeken. Maximiliaen, om syn bloed-verwant wt de boeyen te redderen, trock tegen haer op, ende dwong ze na een hard † beleg tot deze voor-waerden; dat sy den Grave van Holland voor Momber van 't Stricht zouden aenneemen, de Stad in Maximiliaens handen laeten tot de volkoemene verlossingh van Bisschop David; daer behalven aen den Hertogh 40000. goud-guldens voor sijne onkosten betaalen, ende noyt in de Stad berbergen die by 't vonnis van 't Hof van Holland waren verbannen. Na dit besteck is Maximiliaen met 3000. voer-knechten ende 800. ruyteren binnen gereeden, hebbende in dit beleg verloor den Grave van Sor, ende Joost van Lalain Stad-houder over Holland. Sommige * doen hier by, dat hy, voorwendende een minzaem verspreck van vrede, Engelbert wt de Stad gelockt, ende boven beloften naer der Goude had doen voeren, dan hem naderhand, zoo om syne iongheyd en nauwe verwantschap met het Huys van Burgondien, als door bekooringe van veele steek-penningen door den ouden Vorst van Kleve opgebragt, syne feylen vergeeven.

20. Kortz daer na is wt het leeven gescheyden Lodewijk de elfde, Koningh van Vrankrijk, die met het Huys van Gelder in verbond staende, altoostrouwelyken had gearrebeyd, om Adolffs kinderen wt de Burgondisse bewaeringe en wederom in haere landen te helpen. Te vooren te weeten op den 19. van de Louw-maend was gestorven Willem van Egmond, ende binnen de Grave begraven bezijden zyn lieven broeder Hertogh Arnald, van wien hy zelfs na den dood niet en heeft willen verscheyden. Behalven syne krijghsweeten-schap, waer in hy de Overste van de oude eeuw niet en week, had hy ook van iocken en boerten goed verstand. Men verteld, dat hy eer-tijds opeen gasterye hoorende wt den mond van een Gods-geleede, die schier geen neus en had, een ongerijmde beschryvinge van 't geloof, daer op zoo in-viel: Sulk een geloove, zeyde hy, gelykt op een schip zonder roer, ofte een aensicht zonder neus: want even als een schip syn roer missende, op genade van de baeren beer en weder drijft, ende zelfs een engelsch aensicht zonder neus mismaekt is: zoo is ook het geloove zonder de liefde ondienstigh, ende voor God on-aengenaem. Sijn broeder Arnald was om syne geleerdheyd en kennis van taelen in de gunst der Koningen en Pauzen: daer hy in desen deel om syne onweetendheyd was verschooven. Op dat echter dese schande niet voort en moghte kruypen, zond hy syne zoons naer de hooge School van Parijs, om daer te verblijven, tot dat sy van hunne leeraers een openlyke getuygenis aengaende haere bequaemheyd naer huys zouden hebben gebragt. Op dit iaer † is, boven de langh-wijlige en hard-druckende ongemacken van den oorlogh, de groote moeder-kerk van Doesburgh, H. Marten toe-geeygend, t'zaemen met haer tooren t'eenemaal door den brand neder-geffort. Daer tegens hebben die vanden Raed na water-recht doen bevaeren een kleyn op-koemend zand in de Yssel, tot gebruyk van der burgeren koeyen, zijnde rechtevoort des Stads gemeynthe, de Start geheeten, ende met syne weerden en aenschot etlyke margens groot geworden. Maximiliaen ende sijn zoon Philips gaven mede in openlyke brieven aen den Richter van Doesburgh bevel,

† Testes binæ literæ inter archia ejsdem oppidi.

† Ex schedis Hugenianis.

dat

Siet op in iaer 1489. Siet op 't vorige uer.

† Vid. an. 8or. pag. 576.

* Tef-mach.

van der ene stoel groou-ugheyd ind-dae-pijnighd den hals hem van * Siet op het iaer 1487. and met dagelijc sloopen: laer ende e Lenten zijnde ieper in 't n voor te houdinge onveylig-voeffen te jker door ten dede nen wey-ven 's Her-scheyden die van s wt-voe-aerd als te dit voor-om der le het in-ongecht ijs vaders raeffschap in bezit te uben. Wa- v met het ehouden: reenighd: ed zouden verder hand ver-bisschop. Cancelaer * Smitz- van Kijk id, dat de den boejen en voor het om in zae-voor de koeminge enaer ont-fschap ge-uffchen de vrede op gen. en Vlaminaers een alzoohy, zelfs ionge geweld na-uwe hove-ik Margriet krijk Karel, en schickte williginge, Maximiliaen, ad by-ge-er-waerden is-man tot voordeel

dat hy richten en gichten zoude op de oude wijze, ende den onder-zaeten fijs Ampts doen weeten, dat niemant van *Angerloë, Latum, Gijsbeek, Beymem*, noch *Elderick*, elders ter vierschaer zoude koomen dan binnen *Doesburgh*, gelijk sy van allen tijden hadden gepleeghd. Ende om dat de Klevenaer *Angerloë* woude trecken onder syne Ampt-luyden van de *Lijmers*, wierd de Mombber van de gemeyne land-zaeken gelast, tegens de hand-houders van defen in-draght middelen van recht voor te neemen, ende die voor hun hoogen Raed te verdaghen. Na 't bedwingen van *Utrecht*, heeft *Maxmiliaen* syne maght tegens *Amersfoord* gekeert, ende daerheen eenigh voet-volk geschickt op den 11. van de Sprockel-maend des volgenden iaers, 't welk in de donkre nacht, terwijl de graften toe-lagen, door flappe toeficht van de schild-wachters, de vesten beklom. Doen zijn van stonden aen Bifschop *David* verloft, en alle Hoexe met hun mede-standers, een deel Gelderffe en Klevenaers, wt de Stad geschafft. Die de Stad eerst innamen, waren niet over de 20. ofie, zoo andere meynen, over de 40. koppen sterk: dan alzo de Kabeliauwffe van binnen met haer inspanden, ende zeekeeringh beloofd wierd aen alle die den Bifschop mede stonden, maekten sy terstond een grooten hoopvolk.

21. De Gelderffe al den voorspoed van *Maxmiliaen*, ende haere binnen-landffe plaegen, als brand-ftichtingen, moorden, ende rooveryen, in bedenken neemende, vonden noodigh en raedzaam zich door een vaster strick met hem te verenigen. Derhalven zijn de Staeten van 't gantffe Vorstendom na haere Hoofd-steeden beroepen, alle vyandschappen met gemeene bewilligingh dood gedaen, ende *Maxmiliaen* op nieuws voor haer Heer en Hertogh in-gewillighd en bezwooren. Behalven de Stads-Overigheyd van *Nymegen, Thiel* en *Boemel* &c. waren van wegen de Ridderfchap aldaer tegenwoordigh *A. B. C. D.* Neffens die van *Ruermond*, ende den Raed van *Venloë, Erkelens* en *Stralen*, hadden geteykent *Willem van Egmond* Willems zoon, Heer van *Haeps* en *Boxmeer*, Ridder *Willem van Vladorp* Erf-vooghd van *Ruermond*, *Frederick Schelaert van Obbendorp* Heer van *Schinne*; *Willem* Heer van *Elmpt, Allart van Goer*, ende *Rejner van Holthuyfen*. Benevens de Steden *Zurveen, Doesburgh, Dotechem, Lochem* en *Grol*, zegelden *Gijsbert* Heer van *Bronkhorst* en *Borkeloe, Jan* Heer van *Wifch, Jan van Voerst* Heerte *Keppel*, Ridder *Jacob van Hacfort, Diderick van Dort*, en *Hemrick van Diepenbroek*: Behalven de vijf Velouwffe Steden, *Gijsbert* broeder te *Wifch, Jan* Heer te *Hemert, Arend van Middachten, Evert van Wilp, Iooft van Hemert* Ridderen, en *Peter van Steenberg*. Middelerwijl stelden die van *Gent* en *Luyk* heel *Nederland* in op-toeren, ende maekten het grauw en haers gelijken over al wijs, dat *Maxmiliaen* de opkomsten en alle smeerige ampten aen de *Burgondiers* en syne *Duytffen* alleen vergaf, ende de vooghdy over de kinderen van de *Vorstinne Marie* den inheymffen, ende niet den vreemde-lingen toe-behoorde. Die de vrede en *Maxmiliaen* bezint hadden zeyden, dat niet de onderzaeten, maer de vader mombber behoorde te staen over syne weezen; zonderlingh zoo een diemet geen minder luck als voorsienigheyd de *Nederlanden* tot nu toe had bedient en wt-gebreyt. Aen de zijd van *Maxmiliaen* hielden een deel

van *Braband*, de *Kabeliauwffe Hollanders*, de *Henegouwers*, *Lutzenburgers*, met de aneeste *Stadhouders* en *Ampt-mannen*; wt-genoomen dat *Kleyn Braband*, de *Vlamingen*, en *Gentenaers* hem meest tegen-woelden, die *Philips van Oostenrijk*, eenigen zoon van *Maxmiliaen*, ook in hun bewaer hadden; ende wt welker bestel *Adolf van Cleve* van *Ravestejn* vadervan *Philips, Philips van Burgondien* Heer van ter *Vere*, de *Grave van Rogemont*, ende de Heer van *Grutbuisen*, zich voor *Ruwaerden* van *Vlaenderen* bestuerders van den iongen *Vorst* wt-gaven. Hier wt ontstond geen kleyne werrery, zoo dat *Maxmiliaen*, om niet over-yld te worden, *Tennermonde* met behendigheyd gingh vermeerteren. Doen was *Karel van Egmond* erf-Hertogh van *Gelder* omtrent seftien iaeren oud, diertor defen tijd toe in 't Hof en by de schouwe op-gequeekt zijnde, door toe-laet van *Maxmiliaen*, nu by de menschen en in d'open lucht leerde verkeerren, ende onder *Engelbert van Nassouw, Philips van Cleve, Karel van Chimay, Lagne, Montigny*, en *Trestong* zich tot den oorlogh gewende, ende *Maxmiliaen* naet *Aeth* in *Henegouw* verzellende, syne handen mede leende tot het vertrasselijk inneemen van *Oudenaerden*: waer op de veroveringhe volghde van de *Vestinge*, welke de *Gentenaers* hadden tusschen *Safringen* en *Calloo*. Ter zee liep het mede heet af. Alzo die van *Sluys*, door aendrijven en hand-sterkinge van die van *Gent* en *Bruggen*, schepen wt-ruffende, de *Hollanders* en *Zeeuwen* elken oogenblik een voordeel af-zagen, ende de *Stad Vlissingen*, welke doen van graften en wallen armelyken was voorsien, wt-roofden. De Hertogh, om de ongetoomde vry-buyters af te sluyten, zond een tamelijk getal van knechten naer het land van *Walcheren*, die hier ende daer gefchaekerd zijnde de *Vlamingen* verbooden te landen.

22. In *Gelderland* was rechtevoort alles in stilte, behalven dat de ionge Hertogh *Lan van Cleve* de Staeten van 't *Graefffchap Zurveen* mede deylde, hoe de *Rhijn* zoo onstuymigh was geworden, dat hy met een vollen drift in de *Wael* schoot ende op den *Volanger-acker* aen liep; waer wt te bezorgen stond (indien men by tijds niet op en waekte) dat de *Yffel* en beneden *Rhijn* van wateren wt-geput, zoo wel haere als syne *Steden* groot ongerief en hinder moghten aenbrengen; weshalven sijne begeerte was, dat sy eenige mannen van kennis naer *Kleve* wilden schicken, om met den anderen te over-leggen wat in defen best diende gedaen. Hier over waren ook eertijds de *Roomffe Stad-houders Drusus*, ende na 63. iaeren onder den *Keyfer Nero, Paulin Pompé* niet weynigh bekommerd, wanneer sy de *kribbe* boven de *Wael* aen de zijd van *Kleve* met onvermoeyden yver gingen op-maeken, op dat de *Rhijn* met een lossen zwalp op de *Wael* en tegens de *Franffe kufft* niet en moght aendringen, ende de *Betouw* van *Duytfland* met een verdrooghden vloet onderscheyden: wt zaekede *Duytffe* by zulke gelegenheyd als zonder moeyten den *Rhijn* konden over-koemen, ende hun legers onvoorfiens verstooren. *Willem van der Mark* Heer van *Lumé*, de * vermoorder van *Bourbon* den oom van onsen *Karel van Egmond*, stack op defen tijd het hoofd te zaemen met *René* Hertogh van *Lotringen*. Daer liepen gerucht, dat beyde Heeren door de *Gentenaers* waren opgemaakt, om niet alleen vyandschap en verdeylinge

1484.

1485.

1486.

* Siet op bet jaar 1482.

verdeylinge te rockenen tusschen *Maximiliaen* en sijn zoon *Philips*, maer ook om de Brabanders wt het Sticht van Luyk gemeener hand te bestrijden; ende tot welken eynde *Lumé* ook den Lotringer eenighe Sterkten des lands van Luyk zoude in handen stellen. Wat hier van zy, altoos is *Philippe van Gelder*, zuster van Hertogh *Karel*, welke te Gent noch wierd op-getrocken, ten houwelijk wt-gegeeven aen den Lotringer, die voor weynighe iaeren *Karel van Burgondien* by *Nancy* had verlaeghen. Ende zulx na 't verwerpen van syne echte vrouwe *Margriet*, dochter van *Willem van Hartcourt* Grave van *Tancarville*, en erve van veele staetighe landfchappen, welke die van Lotringen daer na bezaeten in *Picardien* ende 't gebied van *Calés*. Maer *René* haer gedwonghen hebbende alle die goederen by houwelijk-voorwaerden aen hem over te maeken, verftiet ze naderhand om haer leelijck weeten ende onvruchtbaerheyd, behoudende niettemin de † goederen, ende by haer leeven (wt haer van de Burgondisse ende door 't beleyd van de Gentenaers) hertrouwende met *Philippe van Gelder*, een iueghdighe maeghd, waer by hy veele kinderen heeft verweckt, te weeten *Anthonis*, *Glaude*, ende *Ian*, die alle haer vader over-leefden. Waer van *Glaude*, sijns vaders onlankbaerheyd door een nieuwe maet van godloosheyd ophoepende, sijn broeder *Anthonis*, om dat hy by 't leeven van *Margriet* wt *Philippe* als in over-spel was gebooren, van de ervenis van *Lotringen* zocht te verftooten, zonder sijnes moeders eerbuerheyd in desen te verschoonen. *Maximiliaen* de onderlinghe verbintenis tusschen den Lotringer en *Lumé* gewaer werdende, gaf heymelijcken last aen den Heer van *Montigny*, broeder van *Ian van Horn* Bischop van Luyk, om *Lumé* hoe hy best konde by 't hoofd te grijpen. Den aenflagh geluckende, wierd *Lumé* naet *Maeftrecht* gevoerd, ende als hand-daedigh aen versch ydene moorderyen en grouwelen, door den scheid-rechter op het schavot af-gelouwen; om dat hy, hoewel wt het oude Huys der Kleefse Vorsten af-komstigh, syne genoghte had geschept in het terghen van de hooghte Vorsten, ende, door een verblind oordeel te zeer bouwende op de licht-vergankelijcke gunst van 't volck, zich en den synen groote doch verwaende dinghen voor-staen.

23. Die van Gent en Vlaenderen hier over ten tegen-sin scheppende in den oorlogh, maekten vrede, ende onthaelden *Maximiliaen* zeer hoffelijcken. Daer na schickte hy zich tot syne Duytse reys, ende stelde over sijn zoon *Philips* tot op-siender *Adolf van Ravesteyn*; ende des zelfs zoon *Philips van Cleve* met *Engelbert van Nassouw* tot Veld-heeren. Alsdoo is hy naer Aken getrocken, daer hem sijn vader teghen quam, ende op den eersten Lente-maend des volgenden iaers, met toe-stemmen van de seven Keur-Vorsten, binnen *Frankfort* tot Roomssen Koningh verklaerde, ende kortz daer na binnen Aken liet kroonen. In die daghen vertoonde *Alfrid Schimmelpennink*, een edelman wt Gelderland, Raed certijds en Rent-meefter van wijlen Hertogh *Arnald*, aenden Opper-hertogh *Maximiliaen*, hoe *Arnald* hem in zekere op-kom-

sten, zoo op de Velouw als in 't Graeffchap van Zutveen, gelijk mede te *Grave* ende in 't land van *Kuyk* geleeghen, had gevestight, tot verzeekeringe van een groote hoofd-schuld bedraegende over de 38000. goud-guldens, die tot de Vorstelijcke huys-houinghe by hem waren verstreckt en wt-geshooten. Welke renten hem ten tijde van *Karel den Stouten* waren ontrocken ofte geweygerd, ende nu, door beleefdheyd en gunste van *Maximiliaen*, die sijn bescheyd en brieven had gesien, weder toe-gekend, om daer mede syne bloed-verwanten *Sander* en *Andries Schimmelpenningh*, *Ian Steenberg* van *Nyenbeek*, *Ian Gruter* van *Arnhem*, ende *Ian van Holthuyfen* te voldoen. Daer was mede groot kraekeel met de Amersfoorders en landen van Utrecht weghen de schaede, welke *Diderick van Scherpenzeel* gezeghd wierd hen en haere koop-luyden binnen de Velouw te hebben aengedaen. Om hier over in besteck te treden wierd 'er eendaggh gezet ende de vergader-stad beraemd op den *Spijkers-kamp*. *Henrick* Heer van *Ghomen* ende *Wevelickhoven* doen ter tijd Drossaet van 't Graeffschap Zutveen, vermaende die van *Arnhem* doot brieven, die de munt-winkel hadden van 't Vorstendom, by tijds gezanten naer den Roomssen Koningh af te vaerdigen, om van hem desen aengaende naerder bevel te ontfanghen. Op het ernstigh vervolg van † *Simon van Ungsbach* ende andere Raeden van den Ertz-hertogh, hebben in die dagen de Staeten van de drie Vierdeelen *Nymegen*, *Zutveen* en *Arnhem* een gemeynen dagh-vaerd beraemt, om sich onder een te bespreken, beroerende de op-beuringhe van de pond-schattinge, over welkers in-maeninghe aen zommighe plaetsen lettenis viel, ende acht te slaen dat noch de Vorst noch de landfchap in haere rechten wierden verasterd.

24. Hoewel de Vlamingen zich nu niet en repten, was 'er echter tusschen den Roomssen Koningh ende van Vrankrijk geen oprechte grond of vrede; zoo dat veele, ende onder andere *Crevecaur* Overste van de Fransse, liever eers openbaeren oorlogh hadden gesien; veshalven hy ook eenighe schepen wt Nederland, niet met onwille ofte onweeten van sijn Koningh, ter zee aenrandfde, ende te land een in-val deed in *Henegouw*. *Maximiliaen* hier over gestoord en op-geweckt zijnde, zaght wt om tegen-weer, ende maekte zich daer teghen met verrassinghe meefter van *Teroane*. Dit verlies deed *Crevecaur* het hert van spijt en rouw bersten, ende die, om den overvloedigen voor-raed van zwaer geschur, bus-kruyd en koghels daer binnen gestapeld, veele doch vergeessse moeyten gebruykte om die plaets weder te winnen. Hier over braght de Roomse Koningh by de 15000. mannen in de wapenen, onder de Oversten *Philips van Cleve*, *Chimay*, *Engelbert van Nassouw*, ende *Karel van Egmond* Hertogh van *Gelder*. Daer onder waren 8000. Duytse; 4000. Nederlanders; 100. zwaer-gewapende, ende 1600. lichte ruyteren, neffens een tros van 200. wagenen met alle nood-zaekelijckheyd gelaeden. Deze trocken in bequaeme en effene geleeden naer *Teroane*, met een vast op-zet van slaght te leveren, indien *Crevecaur* maer stand wilde houden. Maer de Fransse, huane werken en Overste verlaetende, bestonden voort aen te vluchten, tot groot leed-

† Si uxorem dimittimus, reddamus dotem, acibat ille de Fuisinâ suâ.

‡ Ex literis scriptis ad Vagening.

does, de
le meeſte
ennoemen
in Gentes
bilips van
n, ook in
ter beſtel
in Philips,
Vere, de
van Grun-
nderen en
wt-gaven.
, zoo dat
n, Tenner-
aeſteren.
togh van
et tot deſen
gequeekt
nu by de
verkeeren,
Philips van
nigny, en
ide, ende
erzeliende,
aſſelijck in-
de verove-
de Gentes-
ſto. Ter
van Sloys,
an die van
, de Hol-
een voor-
gen, welke
i was voor-
nd de onge-
nd een ta-
t land van
ſchackeerd
iden.
ort alles in
ogh Ian van
veen mede
gh was ge-
inde Wael
aen liep;
ten by tijds
beneeden
el haere als
r moghten
was, dat ſy
eve wilden
ver-leggen
Hier over
ad-houders
eyſer Nero,
erd, wan-
de zijd van
en op-mae-
walp op de
en moght
ytſland met
yden: wt
yd als zon-
r-koemen,
en. Willem
ermoorder
rel van Eg-
te zaemen
laer liepen
Gentenaers
ndſchap en
verdeylinge

1486.

1486.

* Sin 9
bet 1482.

wesen van *Crevecoeur*, die met een bulderend gemoed gedwongen was te volgen. *Maxmilien* de Stad te deeghe bezorgt hebbende, trock met gemak wederom naer *Brussel*, alwaer hy *Ian*, den dierenden van dien naem, Vryheer van *Egmond*, om syne menighvoudighe diensten, tot een Ridder van 't gulde Vlies en Grave van 't H. Rijk verhoogde, ende sijn Graeffchap vermeerde met de Stad en 't Slot van *Purmerend*, neffens de dorpen van *Neck*, *Purmerland*, en *Uspendam*. Hoewel de naem van Graven ten tijde van Keyser * *Sigismund* den Vry-heeren van *Egmond*, te weten deses grootvader *Ian* den eersten, al was verleend, ofte immers toe-gedacht. Maer *Crevecoeur* lust noch rust hebbende zoo langh *Teroane* noch in der vyanden handen was, bestond vroegh in 't volgende iaer, ongeacht de selle koude, syne vorighe belegeringh te hervatten. Niet te min bracht *Maxmilien* voor detweede mael toe-voer binnen de Stad; alwaer aen weder-zijden weynigh volx in den loop bleef. Daerna vermeerderde *Crevecoeur*, meer door verraed als met geweld ofte behendigheyd, de Stad van *S. Omair*. Eenighe burgers waren op het Slot gevlucht, met een voornemen om zich aldaer tot den laetsten man te verweeren; dan vermits *Crevecoeur* haer wat groots beloofde, leverden sy den Burght in syne handen, die kortst daer na de by-geleegene Sterkte *Ravesteur* mede bemaghtigde. Evenwel liet *Maxmilien Teroane*, 't welk van den Franssen met zoo veele Steden en Block-huysen was benauwd, door sijn Veld-heer *Philips van Cleve* al wederom van alle behoefte verzorgen.

25. *Crevecoeur* hier over ontrufft, ende niet langher op wapen-kraght maer op slimmigheyd toe-legghende, koft een waegh-hals met groot geld om, die naer *Teroane* zich zoude spoeden, ende veynsen met brieven van den Roomssen Koningh te sijn wt-gezonden. De Heer van *Haubordin*, Stad-houder van *Teroane* ende de andere Heeren sijn bescheyd ziende, en geloovende by hun beste meeninghe dat het ernst en recht spel was, ontdekten aen den boode alle geheymenissen van de Stad, om *Maxmilien* onstadelijken te berichten, op wienschrijven sy ook niet en vergaten te antwoorden. Doch *Crevecoeur* gebruykte dese brieven alzo tot sijn voordeel, dat hy onlanx daer na meester wierd van *Teroane*. *Crevecoeur* siende syne aenslaghen zoo wel af-loopen, heeft naderhand noch een ander af-gehuyrt, die zich voor een Franssen over-looper wt-geevende den Stad-houder van *Ruffel* quanzuys onder de hand gingh waer-schouwen, dat de Koningh van *Vrankrijk*, verlet met den *Brittonissen* oorlogh, de meeste Steden van *Picardien* en *Artoys* van bezettinghe had ontbloot; ende men by desen toe-stand van tijden zonder veele moeyten het een ofte 't ander van de Sloten en Steden zoude kunnen verrassen; gelijk hy ze tot het weder-veroveren van *Bethune* den wegh beloofde te wijfen en een luyk open te doen. Ten kortsten gezeghd, hy wist syne woorden met zulk een schijn en vryborstigheid te bekleeden, dat *Philips van Cleve*, *Baldum Lanoye* ende de andere Oversten, sijn raed voor deghelijk en raedzaam aennamen. Hier over wierd 'er beslooten, tegens den 25. van de *Hoymaend* in 't duyster van de nacht op *Bethune* een verzoek te doen. Van desen aenslagh liet de verrader *Crevecoeur* terstond verwittigen. Den

* Siet op
het iaer
1424.

1487.

bestemden dagh ten eynden zijnde, begaven sich de *Klevenaer*, *Nassouw*, *Bossu*, ende *Karel van Egmond* ter quaeder uyte op wegh naer *Bethune*. Want *Crevecoeur* rond-om laegen bestelt, ende alle de schaeren als in een kringh had beslooten, in voeghen dat haer de weder-stand zoo wel als de vlucht was benoomen. *Lasseraffe* sijn voetvolck by een en in 't gelid trachtende te houden, viel met de neus in 't zand. *Engelbert van Nassouw* wierd na een zorghelijke quetzuyr gevar, neffens *Bossu* ende den Hertogh van *Gelder*, die doen over de achtien iaeren oud ende effen te voeren wt syne eerlijke bewaeringhe los gelacten zijnde, nieuwljx het harnas tot dienst van *Maxmilien* had aengetrocken, ende met de andere na 't diepste van *Vrankrijk* wierd gevoerd: tot dat hy schier na vijf iaeren, zoo menighe ongemacken en weder-waerdigheeden in syne ieughd wt-gestaen hebbende, door dese gevangenis tot syne vryheyd geraekt is, ende syne onderzaeten met vreughd wederom by geoemen.

26. Deze neder-laegh en daer op volghende in-landse oorlogh door *Vlaenderen*, heeft de herffenen en den heelen staet van *Maxmilien* niet weynigh ontfelt. Onlanx daer na wierd men eenighe voor-teykens aen de lucht gewaer, ende liet zich in *Gelderland* teghen den nacht na *Kerft-avond* een sterk gebries en geschaeter van paerden hooren, tot grooten schrick der inzaeten. 't *Arnhem* begon het vuyr der oneenigheyd mede te glimmen, 't welk niet te min door voortichtigheyd van den Raed weder wierd gedooft. Hier toe hadden stof gegeeven de ses *Gilden* van de burgers, welke by den *Roomssen* Koningh, op gelijk een voet als te *Nymegen* en *Ruermond*, te lichtvaerdelijken waren toe-gestaen; alzo de *Stads-Overigheyd* oordeelde, haer ampt en eed aen *Maxmilien* gedaen, neffens en met dese *Gilden*, niet wel te konnen betrachten ende na-koemen. Al het welke de *Ridderen Gysbert Bender* te *Wisch*, *Arend van Middachten*, en *Ian Hemert* van weghen den Raed tot *Arnhem* aen des *Koninx Maerichalk Wolfgangh Heer van Poolchaym*, ende den Raed zelve aen die van *Nymegen* te kennen gaven. Die van *Kampen* klacghden mede te *Arnhem* over al het leed en ongelijk, dat hun burgers dagelijx beiegender van den *Gelderssen* adel, onder anderen van *Ketel* en *Geeraerd Weydeman*; waer by sich vervoeghden *Barent* en *Ioost van Weze*, als mede *Steven Capelle*, en de broeders van *Pussen* toe-genaemd *Vossen*. Dese door de *Betouw*, *Velouw* en 't gebied van *Zutveen* steeds op de luns loopende, loerden meest op de goederen en koop-luyden van *Kampen*; niet tegenstaende de gedinghen tusschen haer en die van *Kampen* aen 't *Ingeiander-holt* al noch on-wtgesprooken hinghen, ende *Teleman van den Broeke Drott* van *Velouwen* haer vast geleyde had toe-gezegt. *Maxmilien*, schoon door den *Bisschop* van *Utrecht* van alles onder-richt, kond de *Geldersse* zaeken te min waer-neemen en op-richten, om dat de *Vlaemse* onrufften hem weder op den hals lagen, ende de *Vlaemingen*, door de *Fransse* en eenighe oor-blaefers op-gemaekt, alles in 't roetfelden, ende als het onderste boven wierpen.

† Longa est injuria, longa Ambages, sed summa sequar satisfactia verum. Vid. aly Es. a. a. pag. 582. S. 111.

1488.

27. Die van Bruggen hielden de groote markt nacht en dag bezet, ende zich met een wagenburgh en zwaer geschut verschantzende, bestonden hutten op te richten, nieuwe Gemeents-luyden en Schouten te kiezen, de winkels en poorten te sluyten, roepende, dat sy reekeningh en bewijs begeerden van de over-groote schattingen eenige iaeren herwaerts aen den Grave op-gebragt. Dan alzoo daer een gerucht liep, dat de Mark-grave van Antwerpen met een legeraf-quam, om haer in te toomen, gingen sy, na 't luyden van de brand-klock, als verwoed heenen, met meeningh om den Roomssen Koningh, die doen in de Stad was, met alle syne Hof-gefinde en mede-standers teffens aen kant te helpen; hadden andere beter gefinde dit moorddaedigh op-zet niet verfoeyt en af-geraeden, die hem daer over van een hoofd-man en een deel rot-gezellen lieten bewaeken, om zyne vlucht slechts te beletten. Die van Gent hier op met eenige ruytery op Bruggen sich verwoegende, verzochten dat men den Hertogh (zoo sy hem noemden) van Oostenryk na haere Stad moghte voeren: 't welk hen niet en wierd veroorloofd. Alsdoen is de heele Raed verzet, eed gedaen aen sijn zoon Hertogh Philips ende den Koningh van Vrankrijk, Maximiliaen onbequaem verklaerd tot sijns zoons vooghdij, ende voor vyanden wt-geluyd die wt sijn naem op eenige plaetsen van Vlaenderen in bezettinge laghen. Zyne dienaers en Ampt-luyden, die sich met de vlucht niet geberghen en hadden, wierden in 't gesicht ende tot ergernis van alle man op een stellagie aen het merkt-veld onbermhertelyken gepijnigd en onthald: behalven dat de Gentenaers, om hun moed te zaedigen en mede wat wils te hebben, eenige van de zelve na haere Stad afschickten. Hy zelve wierd wt het Kruydeniers huys naer de woeninge van Philips van Cleve, als in beter bewaer, niet anders dan een geringe boef, tegen sijn dank wegh geslecpt. Philips de Clevenaer maekte zich onder dit meester van Sluys, ende liet de vaen van den Roomssen Koningh aldaer af-waeyen. De Stad-houder te Hulst, niet lettende op de gedwongene tegen-beveelen van Maximiliaen, vergat mede niet de Gentenaers dagelijcx te verstoorren ende broeck op te nestelen. Hier tegens moesten de gevangens tot Bruggen hayr laeten en de pap koelen. Philips van Oostenryk, die te Mechelen sich verhold, desen sijns vaders staet verneemende, heeft de Staeten van Nederland voort by hem verschreeven.

28. Dien volgende heeft men den leger-gezant met brieven naer Gent en Bruggen af-gevaerdicht, ende haer na Mechelen genoodicht, ten eynde om sich met den Staeten van een volkoemene vrede te bespreken. Dan de Gentenaers wouden aen dien angel niet bijten, ende perften den Koningh brieven af, waer by de Staeten zelve op Gent wierden ontbooden. Te Mechelen waren mede volmaghtigers der Rijx-Vorsten, met Hertogh Philips en den Staeten raed sluytende, hoe men Maximiliaen best met liefde ofte leed zoude verlossen. Sy voegden hier by, dat de Koningh van Vrankrijk met Karel van Gelder sijn gevangene een besteck had gemackt, ende beloofte den Hertogh in der goede, ofte, zoo zulk door den beugel niet en wilde, met het zwaerd weder in 't bezit te helpen van syne erf-landen van Gelder, welke hem door de Burgondisse met

onrecht wierden onthouden, waerschouwende de Staeten met een om nieuw volk van bezettinge op de Geldersse grenzen te leggen, ende de oude te vermeerderen: dat mede eenige Rijx-Vorsten de Staeten van Gelderland door scherpe dreygh-brieven tot gehoorfaemheyd des Roomssen Koninx hadden vermaent. Eyndelijken zijn de Bruggenaers, van alle de wreedheyd eerder vermoeyd dan verzadighd zijnde, sterk by de 17000. mannen, van de markt yeder naer sijn huys gewecken; ende wierd Maximiliaen, na dat hy nu over de drie maenden als een kluyfenaer was gehouden en als een misdadiger gehandeld, op de Pauuselijke dreygementen, los gelaeten, na dat hy te voren het nieuw verdragh op een wt-steekend outaer had bezwooren, ende daer by beloofte het gepleegde noyt te zullen gedenken, ende de gevangens vry laeten. Tot nakoemingh van alles moesten blijven in gijzelingh de Vry-heeren van Hanouwe en Valkestejn met Philips van Cleve, doch de laetste met dit bedingh, dat hy, in gevalle Maximiliaen de vrede brack, alle syne kraghten met de Staeten van Vlaenderen zoude in-spannen tegens de meyn-eedige.

29. Vorst Ian van Cleve die wt in-zicht van eygen haer Maximiliaen aenkleefde, verstaende binnen Kolen de handelinghe van Bruggen, bemoeide sich (om een plas-dank van den Oostenryker te behaalen) deze tijdinge den Gelderssen mede te deylen, en vermaende ze geen gehoor te geeven aen alzulke op-reyders en stooke-branden, die haer van Maximiliaens gehoorzaamheyd zochten af te leyden, ten waere sy liever sien wilden den Rhijn en handel voor haer toegeslooten, ende de rust der landen om verre gestooten. Die van Zurveen volden hem de koevel en ontbooden wederom, dat het werk van Vlaenderen haer van herten leed, ende syne vordere zorghe onnutte was. Doen ter tijd was Drost van Velouwen de Heer van Yffelstejn Camerlingh van Hertogh Philips van Oostenryk, die bereeds een geld-bede over de Velouwe had wt-gezet. † Doch Philips, door de Ridderfchap der drie Vier-deelen onderrecht zijnde, zulk te strijden tegens de vryheden en keuten der landen, niet tegenstaende hy den Yffelstejner by die gelegentheyd wijdere invorderinghe van penningen had verboden, schreef naderhand aen de Ridderfchap en Raed van Arnhem, dat de schattinge door Yffelstejn over de Velouwe wt-gezet hem en syne landen voordeeligh, ende voor de Stad Wageningen hoogh-noodigh was: welhalven hy zyne vorige op-zegginge weder-riep, ende haer scherpe lijken beval Yffelstejn in dezen niet tegen te staen, dan de hulpelijke hand te leenen, dat de Velouwse de hen op-geleyde ongelden ten vollen moghten op-brengen. Dese en andere

† Deze schattingh was eerst in-gevoerd om een zeecker tal van knechten aen te neemen: dan daer na wierd 'er bevaemd, dat de land-zaeten voor elk een dienst-man geeven zouden negen Rijx-guldens: gelijk ick heb onderwonden wt het geen Arend van Honseler ende Ian van Worchem Rent-meester van Velouwen in 't begin vanden soemer aenden Raed van Wageningen hebben geschreeven.

ven sich
van Eg-
Bethune.
it, ende
eslooten,
wel als
ijn voet-
houden,
van Nas-
r gevar,
Gelder,
e effen te
os gelae-
ient van
et de an-
gevoerd:
menighe
i in syne
dese ge-
is, ende
m by ge-

olghende
heeft de
Maximiliaen
na wierd
t gewaer,
len nacht
geschaeter
ck der in-
r oneenig-
e: min door
wierd ge-
ven de ses
Roomssen
lymen en
n toe-ge-
oordeelde,
gedaen,
te konnen
t welke de
Arend van
den Raed
halk Wolf-
Raed zelve
. Die van
over al het
agelijcx be-
er anderen
aer by sich
e, als mede
ten toe-ge-
v, Velouwe
le luns loon
n en koop-
nde de gep-
mpen aen 't
ooken hin-
oft van Ve-
eght. Max-
van Utrecht
erffe zaeken
om dat de
hals lagen,
e en eenighe
oer stelden,

, sed stromis
B. 11. pag.

1488.

bezwaernissen bewoogen de Geldersse, die noyt vreemde heerschappen met goede oogen hebben aengesien ofte langer geleeden dan zy ze behoeften, terwijl *Maxmiliaen* te Bruggen in gijzelingh zat, het hoofd elders heen te keeren; te meer nademael hun rechte Erf-heer *Karel van Egmond* doen ter tijd in Vrankrijk bewaerd wierd, ende de Staeten met de Steden zich t'eenmael bezigh hielden om hem met toe-doen van den Grave van *Moers* wt het yzer te verlossen. Keyser *Frederick* dese maere verneemende, en gereedschap maekende om tot reddinghe van sijn zoon een tocht naer de Nederlanden te doen, schickte *Albert van Saxon* (die onder de Duytters een treffelijken naem had vermits syne overwinningen tegens de Turken en Hongeren bevochten) met straffe beveelen voor wt, om de Vorsten van Gulich en Kleve wt Keyzerlijken naem te begroeten, ende gelijker hand te beraedslaegen, van Gelderland rondom te verwoesten en aen te vallen, ook een leger van omtrent 1000. ruyteren en 3000. voetknechten by Erkelens in 't veld te houden. *Albert* vermat sich mede Keyserlijke brieven te hebben, waer by de Geldersse Steden en inwoonders tegens *Maxmiliaen* optaende wierden verbannen, ende van alle landen en stroomen des Rijx wt-gelooten. Echter was sijn last, deze Plackaeten, niet dan met voor-weeten en af-raeden der Vorsten van Gulich en Kleve, te laeten wt-gaen.

30. *Frederick* met een geweldigh heyr in Nederland zijnde, en was door sijn zoon niet te verzetten om de Vlamingen ongestoord te laeten, als zijnde vangevoelen, dat dit zyne hoogheyd ende de achtbaerheyd van 't Rijk te nae gingh, ende een gedwongen eed niemant en verbond. Die van Bruggen en Gent de Keyzerlijke maght op den hals krijgende vereenighden zich nauwer met Vrankrijk, ende maekten *Philips van Cleve* * sijn eeds indachtigh, die dien volgende het Slot van Sluys dadelijken over-yldde, ende zich zoo te land als te water vyand van *Maxmiliaen* aenstelde, neffens de Vry-heeren van *Brederode* en *Montfoort*, als mede *Reyner van Broekhuysen* een Ridder en vernaemd zoldaet wt Gelderland, die de Hollanders ende met naemen die van *Rotterdam* en *Leiden* by beurten met geweld van wapenen merkelijken af-breuk deden. Ten laetsten brack de Keyzer wt Vlaenderen op, ende gaf sijn meeste volk de zack, na dat hy niet anders dan die van Bruggen en Gent rondom op het platte land had verdorven. Maer *Maxmiliaen* meer en meer gewaer wordende dat de Geldersse den teugel zochten af te werpen, schreef terstond van Antwerpen, daer hy sijn vader den Keyzer gezelschap hield, aen de Geldersse Steden, ende vermaende ze (gelijk de Duytse gewoen zijn) met vloeken en zweeren tot volstandigheyd. In 't byzonder klaegde hy tegens de Velouwsse gezanten, dat men het verdragh tusschen hem, sijn zoon, ende de Staeten, als mede het verbond van *Ravensteyn* niet na en leefde, ende waerschouwde ze niet te luyfteren na eenige quaed-willige verleyders, die wt eygen baetzucht ofte korffel-hoofdigheyd de landen in een nieuwen krijghen de wterste ellenden zochten te verwerren. Dat hy tot geen ander oogmerk de geld-bede had wt-gezet dan om het volk van oorlogh te betaelen, ende sijn neve

Karel wt syne Fransse hechtenis vry te koopen, doch niet om hem, zoo sy meynden, aen 't roer van Gelderland te zetten, maer om syne beloften te voldoen; want hy anders by den Koningh van Vrankrijk wilde arbeyden, dat hunne aenslagen tot geen wt-draght zouden koemen. Waer over hy haer belaste gezanten naer Boemelte zenden, om aldaer wt den mond van syne volmaghtigers te verstaen wat hy begeerde gedaen te hebben, ofte hy zoude ze voor sijn vertreck naer Duytland zoo havenen en straffen, dat sy een ruymen tijd met smert daer aen zouden gedenken. Hy wierp mede smaedelijken voor, dat eenige Geldersse Steden, volgens 't *Ravensteynsse* verdragh, niet en waren geleverd in handen van *Herman Land-grave* van *Hessen*, ende de bezettingen binnen der *Nykerk* onbetaeld bleeven, waer aen hy *Arend* en *Albert van der Lawijk*, neffens *Claes Vijghe* *Diderix* zoon ende *Herman Vijghe* *Niclaes* zoon, en weynige andere met naemen schuldigh kende.

31. Daer na won *Philips van Cleve* door heimelijck verstant met eenige burgers, de Stad *Brussel*; waer op schier de helfte van *Brabant* ende een deel van 't *Sticht van Luyk* den *Vlamingen* toe-vielen. Terwijl de *Roomse* Koningh zich in *Holland* verhoud, krijgth hy kondschap, dat de *Nederlanders* onder de wimpels van *Albert van Saxon* de *Fransse* wt *S. Omar* hadden verdreeven. Soo dat *Albert* aen d'eene zijde ende *Philips van Cleve* aen d'andere, in de landen en Steden van *Vlaenderen* en *Brabant* groote wildery en verwoestinghe veroorzaekten. Overtusschen begaf sich *Maxmiliaen* op de reyse naer *Duytland* en *Oostenrijk*, ende *Gelderland* voor by treckende, wierd van den *Klevenaer* en *Gulicher* deftigelijken onthaeld, die ook *Albert van Saxon* een bystand toe-zeyden van 1200. ruyteren en 2000. voet-knechten, daer sy veel eer watter hadden behooren toe te brengen om de vlam in *Gelderland* te lessen, ende haer zelven tegen zoo een bezorgelijck nabuer als den *Burgondier* buyten gevaer van slaverny te stellen. Maer de *Rijx-Vorsten*, om de heughnis van de vorige onheylen te begraven, troffen tusschen den *Roomsen* Koningh ende van *Vrankrijk* zoodaenigh een besteck: *Beide* Koningen zouden op een zekere plaets by een gaderen, ende de verschillen over 't *Herzogdom van Burgondien*, 't *Graeffschap van Charolois* ende *S. Omar* by-leggen. In de zaek van de oproerige *Vlamingen* beloofde de Koningh van *Vrankrijk* acht te neemen op de eer van *Maxmiliaen* als sijn eygen schoon-vader, ook volmaghtigers naer de *Nederlanden* af te schicken, om alle mis-verstanten te effenen, ende een veylige vrede te beraemen. De edelluyden met *Maxmiliaen* binnen *Bruggen* gevangen, ende binnen *Gent* ofte *Vrankrijk* noch vast sitende, zouden zonder geld los gaen. *Maxmiliaen* zoude *Philips van Cleve* ingenaede ontfangen, ende hem sijne en sijnnes vrouws goederen weder laeten volgen. Alldoen heeft de *Klevenaer* *Brussel* tot behoeve van *Maxmiliaen* aen *Albert van Saxon* ingeruymt. Tusschen de *Vlamingen* en *Maxmiliaen* sloot Koningh *Karel* alzo eene vrede. De *Roomse* Koningh zoude volkoemen vooghd blijven over sijn zoon *Philips*, ende *Stad-houder* van *Vlaenderen*. Dit in 't begin vanden oorlogh te *Gent*, *Bruggen*, ofte *Yperen* in den Raed hadden gezeeten, zouden in *vrouw-keederen*, met bloote hoofden en barre-voets op haere knyen *Maxmiliaen* enden iongen *Vorst* om vergiffenis bidden en leedwesen betoonen. 't *Huy* *Kra-*
nenburgh,

* Siet hier vo-rens.

1489. *nienburgh, wter in Maximiliaen wel eer te Bruggen was gegyzeld zoude hier over onder den voet geworpen ende in een kercken veranderd worden, ende alle land-vesten ofte wesen hem te dier tijd af-gedwongen gescheurd en weder-gegeven. Dese voorwaerden zouden Maximiliaen en Philips zelve beteykenen, ende laeten beteykenen by Albert van Saxon, de Vorsten van Cleve en Gulich, neffens van andere Geestlyke en wereldlyke Standen van Nederland, by de Vlamingen daer toe te verzoeken, ende het oorspronkelyk bescheid in bewaer blijven van den Koningh van Vrankryck. Karel liet zich te williger alhier vinden en gebrycken, dewyl hem op dien tijd de Italiaense oorlogh in 't hoofd lagh, ende noch een andere aenslagh, van dat hy in 't kort Maximiliaen zoo door het wederom-zenden van zyne dochter*

** Margriet, als het ontvoeren van † Anne van Bretagne (die met den Roomssen Koningh ondertrouwd was) een onder-steek doen en op de teeuwen zoude treden.*

32. Behalven andere ongemacken welke de krijsgh met sich sleept, waren doen omtrent de gulde en zilvere munten groote verwerringen en feylen van langer hand in-gesloopen. Wes-halven Maximiliaen door syne Stad-houders over al in Vlaenderen, Brabant, ende ook Gelderland liet af-kondigen, dat niemand eenigh in-lands geld, boven de waarde in 't Plackaet aengeroerd, zoude beuren ofte wt-geeven. Dan alle vreemde munten (wt-genoomen van den Keyfer, Keur-Vorsten en Vrankryk) wierden als licht en on-dughtigh verweesen om gesmolten te worden. Onder dit schreef Hertogh Karel van Gelder wt *Abbeville*, de plaats van syne bewaeringe, aende Raeds-heeren der Stad Zutveen, hoe moeyelyk en hinderlyk hem viel deze langh-wijlige gevangenis, ende bad ze om sich met syne verloofinge doch wat te haeften, ende met een de gevorderde penningen ende gijzelaers te verschaffen, voor welker schade-loosheyd hy gaerne wilde in-staen. Syne zuster *Philippe* Hertogin van Lotringen gaf aen die Stad mede te kennen, dat de Grave van Meurs by den Maerschalk van Vrankryk, aengaende de ontslaeginge van haer wel-lieven broeder, bereeds zoo veel had wt-gewerkt, dat daer aen niet meer en ontbrack dan een deel gelds; verzocht derhalven, dat sy doch in dezen niet wilden zuymen, maer metter daed haer schuldi-gen yver ende gehoorzaamheyd tegens hem nu laeten blyken. Karel schreef mede aen sijns vaders zuster *Catharine* van Gelder, dat hy geen ding met der haest ofte geweld, dan alles na den raed van sijn oom *Bourbon* ende sijn broeder den Hertogh van Lotringen wilde aengaen, als waer op hy sich meest had te vertrouwen, verwachtende voorts van haer met verlangen bericht van 't geen 'er by den Roomssen Koningh in syne zaek was verhandeld. Aen den gedachten Grave van † Meurs hadden de Raeds-genooten van Nymegen, Zutveen en Arnhem op den iongsten dag-vaert te *Wassenbergh* een rolle gegeeven van 't geen hy noch aen de land-schap ten afieren was wegen verschoet en verdiensten. Wes-halven *Vincens* korts daer na naer Nymegen heeft genoo-dighd syne verwanten Grave *Oswald* van den Berge, den Heer van *Bronckhorst*, den Stad-houder *Ghemens*, *Gijsbert* van Wisch en etlyke Steeden, om alles voort effen te macken en te helpen beslich-ten. Op dien tijd begonnen eenige Steden van Gelderland te weystelen, niet weetende aen welke zijde te hinken; alzoo *Philips* van Cleve, neffens de

weder-spannige Vlamingen en Gentenaers, met den Roomssen Koningh een vermomde vrede hield, ende, onder andere die den Hollanderen op den hals lagen, *Reyner* van *Broekhuysen* de landen van Gelder t'eikens met stroopen overviel. Waer over het ook gebeurde, dat de Stad *Wageningen*, welke Veftinge de nabueren van Rhenen ende sy doen in haere maght hadden, door op-stooken van die van *Nymegen* en *Arnhem*, niet anders dan met bedwangh zich weder onder *Maximiliaen* wilde begeeven.

33. By desen toe-stand van tijden vorderden de kinderen van *Ian* van *Wisch* Zutveenssen Banner-heer haers vaders after-wesen op het Sticht van Utrecht, 't welk alzoo sy t'eikens dreygden met het rappier weder te haelen, verfocht Bifschop *David* op die van *Arnhem*, dat sy de ionge Heeren betere zinnen wilden in-praeten, en vermaenen, om het Bifdom, zoo sy yet te zeggen hadden, hier over in recht te betrecken. Maer sy hier op niet passende ende sich op het vuyft-recht verlaetende, bestonden de onderdaenen van 't Bifdom, in 't byzonder die van *Over-Yssel* welke de *Velouwe* niet en konden missen, met rooven en blaeken te beledigen. Alsdoo liet de Bifschop de gezanten van *Velouwen* naer Rhenen verdaghvaerden ende aenzeggen, dat hy, indien men deze schade niet en beterde, van zins was, volgens het vreesde-verdragh by *Maximiliaen* Hertogh van Gelder bevestighd, in desen voort te vaeren. Ende alzoo 'er in 't byweesen der gezanten was beslooten, dat men aen weder-zijden alle strooperye en over-greepen een geheel ier zoude op-schorten, om mislichien middeler-wijl een volle vrede te beraemen, ende die van *Wisch* hier aen noch geen genoegen en hadden, verbonden sich de *Ridderschap* en *Steden* van 't *Graefschap* met het Sticht, die van *Wisch* en hunne mede-standers in toom te zullen houden. Deze brief was beteykend by *Henrick* Heer van *Ghemens* en *Wevelickhoven* Land-droft van *Zutveen*, *Oswald* Grave van den *Berge*, *Frederick* Vry-heer van *Bronckhorst* en *Borkeloe*, *Ian* Heer van *Voorst* en *Keppel*, *Warner* en *Walter* van *Keppel* en *Verwolden*, *Diderick* van *Dort*, ende *Ian* Mom van † *Hell* en *Ubbergen*, behalven van de Stad *Zutveen* en kleyne Steden. In die dagen troffen de Straeten en Stad-houder van Gelder *Adolf* van *Nassouw* met *Willem* Hertogh van *Gulich* en den *Berge* een verdragh, waer by de straeten en handel over ende weder vry wierden bedongen, ende verbooden, alle die geene te huysen ofte op te houden, die des anders landen in haere ruste hadden gestoort, ofte noch pooghdten te stooren. Hier onder stonden *Adolf* Grave van *Nassouw* Stadhouder der landen van Gelder en *Zutveen* wt naem van den Roomssen Koningh; van wegen 't Vierdeel van *Nymegen* *Jacob* van *Bronckhorst* Heer van *Batenburghen* *Anholt*; *Willem* van *Egmond* Heer van *Boxmeer* en *Haeps*, wt de *Vooghdy* van *Ruermond*; wt het *Graefschap* *Freder.* van *Bronckhorst* en *Borkeloe*: wt het *Velouwsse* Vierdeel de *Ridderen* *Arend* van *Middachten*, en *Ian* Heer van † *Hemert* en *Doren-*

† *Leest* Kel, ofte *Kelle*, ende *siet* van hem op bes 14. hoofdstuck hier voorens, en elders.

‡ *In stede* van *Hemert* leeft *Homoet*, ten ware men bewijzen konde dat hy teffens Heer van *Homoet* en *Hemert* sij genreefd. Die de waerom hier van begerigh is te weeten, magh op 't eerste Boek nasien onse beschr. vande Heerlykheiden Heeren vā Doorweerd.

Bb 3 weerd;

Expositus
Vincensij
littera.

1491.

meerd; behalven de Overheyd der vier Moederfteden. Omtrent defentijd is het Droft-ampt van Keffel, te vooren by *Matijs van Merwijk* veele iaeren after een bediend; door den zelven opgedragten aen den Vry-heer van *Yffelstejn*; *t welk de Roomffe Koningh alzoogefstand deed, dat *Yffelstejn*, dien hy fijn verwant noemde, aen handen van den Cancelaer den eed doende met waer-burgen moefte belooven, te *Bruyffel* voor de Reeken-kamer op behoorlijke tijden reekenschap te zullen doen van alle den Roomffen Koningh als Hertogh van Gelder toekomende goederen, Heerlijkheden, en op-komften. *Yffelstejn* had op dat pas, wt laft van *Maximiliaen* en begeeren der Hollanders, de Catharijne poort tot *Utrecht* met volk bezet, om de Stad alzoobeter in teugel en gefladige vrees te houden. Doch vermits de burgery dezen bril op de neus niet moegende lijdende poort weder had overweldicht ende de bezettinge wt-geiaecht, was hy in die dagen daer op wt om fijn verlooren Rondeel weder in te krijgen. Maer voor deze reyfe rackte fijn aenflagh te niet, ende liet after omtrent negen gevangens, welke die van *Utrecht* door den beul hebben af-gehouden, ende de hoofden r'zaemen met de lichaemen aen den tooren van de poorttentoon op-gehangen.

34. *Maximiliaen* fpeurende, dat het den Staeten van Gelder ende den Franffen Koningh ernst was *Karel van Egmond* te verlossen, zond wt *Duytland* aen fijn Stadhouder *Adolf van Nassouw* brieven op brieven, ende *Adolf* wederom aende Ridderfchap Steden en land-zaeten van yeder Vier-deel, waer by hy ze met galgh en rad, om zoo te zeggen, was dreygende, indien fy haer eed en fyne gehoorzaamheyd quamen te vergeeten. Gedachte Stad-holder had ook veel spels en haspelinx met die van † *Wageningen*, welke van hem en den Roomffen Koningh geen grooten heyligen dagh scheenen te maken, ende hun wet-tigen Erf-heer in 't hert te draegen, dien fy met een heet verlangen alle dagen wt *Vrankrijk* te gemoetzaghen. *Adolf* dan verftaen hebbende, dat *Pelgrom de Vos* 200. knechten in *Braband* had vergadert, met die meeninge om daer mede in *Velouwen* te reysen, en vergat niet haerte waerfchouwen, dat fy niemand vreemds zouden binnen laeten, ende niet alleen de nacht-waekes fterken maer ook de dagh-hoede wel bezorgen op de muynen en voor de poorten, om niet verkloekt te worden. Dat fy daer behalven de pond-fchatinge over haere Stad wtzetten, ende aen fijn neve *Floris van Egmond* Heer van *Yffelstejn*, wt kraght van de dedinge tuffchen den zelven ende de Steden *Nymegen* *Arnhem* en *Wageningen* gemaect, 900. goud-guldens zouden wt-reyken, met noch 300. guldens tot laften van vijf van hunne burgers, ofte dat men ze ophaer fchade zoude in-

† Ex variis ipsius Comitis autographis ad Vageningenses.

vorderen. Ende alzoog *Henrick Bentink* Rentmeester van *Velouwen* hem hadde bericht, dat fy wt eygen vryen wil de Steden *Zwol* en *Hasselt* tol-vry lieten dietol te geeven fchuldigh waren, beval hy ze zulx niet meer te pleegen, ofte men zoude het aen haer haeve en goed verhaelen. Van gelijken wilde hy hebben dat fy des Stadsveften, welke eenfdeels neder-gevallen en alzoog ongemaect bleeven leggen, met fteenen en anders zouden toe-leggen en vreedende, ter tijdt men ze metzelen en te deege herftellen konde. Ende of wel de landfchap begeert hadde dat de verboodene penningen loop moghten hebben tot dat men van de nieuwe voorfien ware, heeft *Adolf* echter den Richter *Barthold Hack*, op verlies van fijn ampt, belaft de nieuwe wet * op de munt by die van *Wageningen* (die tot nu toe hals-sterk en by de oude munt waren gebleeven) te doen wt-roepen, ende zorghe te draegen dat 'er geene verboodene penningen wt-gegeeven, nochte hooger ofte anders gebruykt wierden dan na den inhoud van 't *Plackaet*, ende met fijn onder-richter en booden de hand van 's Heeren wegen daer op te leggen: ten laetften ook met raed van de Burgemeesters en Schepenen een valte waerdy te beraemen op alle mond-koft waeren en goederen, ende wel toe te fien dat die niet duyrder en wierden verkoft, al mede op straffe van de zelve waeren en andere breuken 'elkens te verbeuren. Ondertuffchen had *Peter Grave* van *Clermont* ende Hertogh van *Bouillon* met fyne bed-gezelle *Anne*, zufter van *Karel* den achtften Koningh van *Vrankrijk*, aen den Franffen Maerfchalk zecker doende voor de los-penningen van fijn neve *Karel van Gelder*, zoo veel wt-gericht, dat de Koningh hem dadelijken beval te ontbinden, ende van *Abbeville* naer fijn Hof te koemen. 't Welk wanneer de Koningh door *Willem van der Hoff* den Staeten van Gelder had aengedient en met eygen hand over-geschreeven, dedden fy hem grootlijx en hertelijken voor dese weldaet bedanken, ende loofden de after-ftallige penningen, zoo haest hun Hertogh in fyne erf-landen was beland, gaerne te zullen op-brengen, waer van fy bereeds een gedeelte door den Grave van *Moers* overfchickten. Alzoog is *Karel*, vergezelschapt en gefteeuwighd met eenige Franffe troppen, waer over de Heeren van *Arenbergh* en *Croy* het gezaghe hadden, door *Lotringen* en 't gebied van *Luyk*, behouden naer *Gelderland* over-gebraght, ende op den 25. van de eerste Lente-maend te *Ruermund*, ende daer na te *Venloe* met onwtzeggelijke vreughd van fyne onderzaeten gefien en gewilkomd; als hy nu by de vijf iaeren onder den Franffen, ende te vooren noch acht iaeren in 't Hof van *Burgondien* was bewaerd geweest, laetende den zoon van *Vincent Grave* van *Meurs* in *Vrankrijk* te pand, terwijl men in *Gelderland* vaft doende was om het vordere los-geld by een te zoeken.